

Literatūra

RAŠTIJA
MĖNAS
MOKSLAS

NR. 312

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

JURGIS GLIAUDA

NEMIRTINGASIS LITUANISTAS

“Gęstanti Saulė” — mano miniatiūrų rinkinys. Mano ispūdžių pynė. Iš laiko, kada Amerika buvo nauja, kada Europos netekimo kančia aštri ir verianti. Kada susijuokus, akis vilgino aštri ašara...

“Gęstančioje Saulėje” yra, 1948 metais parašytas, “Slėptuvės žavesys”. Štai kelios citatos iš jo:

“Sirenos nustoja stugusios ir oras ima vis labiau virpėti keistu dundesiu. Jau visas oras virš žemės ir slėptuvės dunda ir virpa, kaip bažnyčioje, kada vargonininkas paspaudžia pačią storią vargonų dūdą ir langų stiklai atsiliepia jai bejėgiu, klusniu rezonansu.

Lėktuvai jau virš miesto. Ar jie bombarduos artimas apylinkes ar jie bombarduos toliau? Ir darosi taip tyku kad net maži vaikai, persiimdami suaugusiųjų nerimu, baidame laukime išplečia savo akis...

Sėdįs greta manęs žmogus kažin ką rašo pieštuku, pasidėjęs ant kelių storą knygą. Man dėl jo elgesio darosi keista, pikta ir atsišliedamas prie sienos, aš pastumiui rašantį alkūne. Man norisi, kad tasai bombų laukimas, besirodęs visų sąmonėje paniška baime, perimtų ir šį žmogų. Kad jis pamestų mintis, kruisą jis taip atkakliai įrašo popierin.

Jis pakelia galvą, pažvelgia į mane, jį pastūmėjusį. Jo žvilgsnį stypį kažkas abstraktiškai, tolima nuo slėptuvės nuotaikų.

Didžiausiai mano gėdai aš atpažįstu jame man iš matymo žinomą lietuvių profesorį...

Lietuvis profesorius, rašęs savo mintis į popierių bombarduojamoje slėptuvėje, mano vaizduotėje nebuvo fikcija, vaizduotės padaras, ne! Tai buvo tas žmogus, kurių maža mūsų tarpe. Tai Vaclovas Biržiška!

Ir štai, jis mirė. Jau nuskambėjo kalbos, tartos prie jo palaikų. Jau išleista skubotumo ženklo atžymėta kukli brošiūrėlė jam atminti. Ir žinutės nekrologinio pobūdžio. Ir, o aš ironija, tilpo jo laidotuvių sudurstyta foto montažas populiariame žurnale, įvardintas mūsų lituanistui “Last rites for prof. Vaclovas Biržiška”. (Mat, nesusirado vietos lietuviškame žurnalo skyriuje). Užtemdytas buvo mano profesorius, ir nemokančio lietuviškai šnekėti kino artisto ir net išsižergusio Trojos arklio.

Ir Stasys Santvaras tarė bibliškąjį “Vanitas”; ir nežinomas, kuklusis H: prie prof. Vaclovo Biržiškos karsto. Lyg galima palaidoti karstan padėti, tebegyvą.

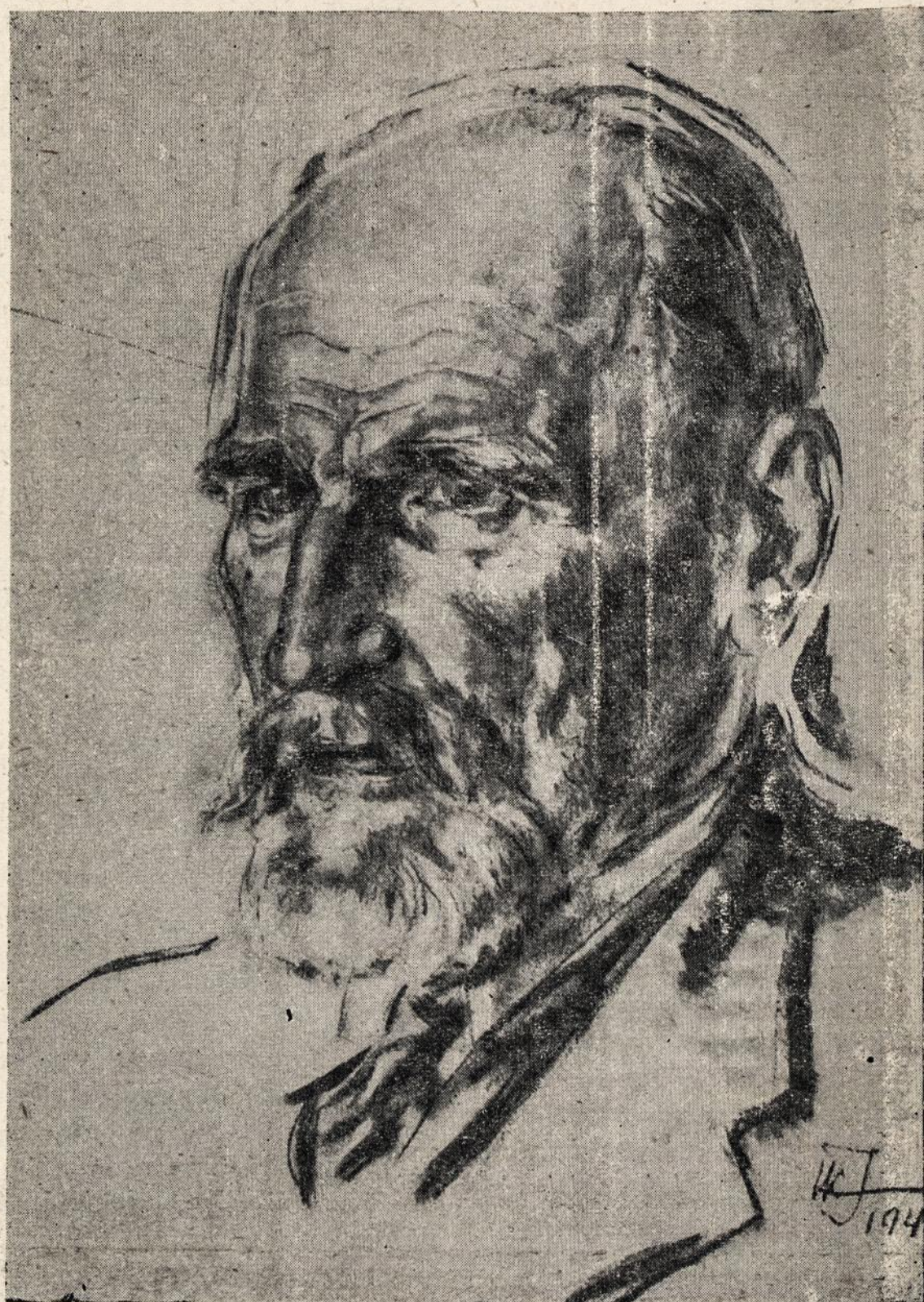
Vartau profesoriaus laiškus — ir tikiu — jis tebegyvas.

“Nesakome — sudie, Profesoriau mielas... Ir šalčio nejaučiame užgesusių akių.

Knygų lentynose ne vienas tomas rasis, Kurs liudys mums, kad vis esi dar tarp gyvų. H.”

Esu iš tų, kurie turi pluoštą intymiai skambančių velionio laiškų. Tie laiškai negali būti tik pasikalbėjimu tarp dviejų akių. Jų reikšmė platesnė. Ir būsimam kronikininkui. Ir būsimam, naujam Biržiškai, kuris toliau plės, stums mūsų lituanistines studijas. Kuris pasiges ne oficialių paneigrikų didžiam lituanistui. Kuris stengsis pramatyti pro oficialų portretą gyvą žmogų.

Prof. Vaclovas
Biržiška

Tariuosi galys ryškiai nušviesti nedidelį jo gyvenimo tarpsnį jo laiškais. Juo labiau, kas tarta, nušnekėta — kitų lūpose gali kitaip atskambėti, o laiškas — dokumentas, kuris persoks ir per kelias kartas nepasikeitęs.

Pažinojau Vaclovą Biržišką kaipo mano administracinės teisės profesorį. Bet ta pažintis buvo studento su profesoriumi — oficiali ir nesklandi.

Vienas kitą sutikome vėliau jau laiškuose, tenties nelemty, Amerikoje. Tariuosi, kad profesorius išsisakydavo savo laiškuose, nerasdamas gal kam jo arti stovinčiam pasisakyti. Ir daug kartų jaučiausi per daug įsibrovęs į jo atvirumą. Dabar, matau, kad tatau tapo dideliu šaltiniu jo mintims, nuotaikoms, pažiūroms nušviesti — po jo mirties. Tie laiškai — savotiškas jo dienynas. Po jo mirties aš tariuosi turįs teisę atskleisti jo dienyną visuomenei. Ne laikyti jo užvožto po septyniomis spynomis. Tenedaro iš to kas nors tragedijos — ana va, žmogus numirė, jo laiškus skelbia! Aš darau taip, kaip, man atrodo, tinkamiausia patarnauti būsimam V. Biržiškos biografui ir netgi būsimam mūsų gyvenamojo laikotarpio istorikui.

Aš atskleidžiu tą dienyną, su pagarba versdamas jo puslapius. Visi tekstai yra autentiški.

Darbas Pinneberge, Pabaltijo Universitete:

1948.VII.12.

...aš jau 1½ metų dirbu vadinamame Pabaltijo universitete, kurį nuo pat jo įsteigimo vis tebelikviduoja mūsų globėjai, tik dar nesugeba galutinai sulikviduoti. Man reikalingi čia visi, kas tuo ar kitu būdu griešijo plunksna, bet jiems aš renku dvilypią medžiagą. Iš vienos pusės trum-

pos informacijos kalendoriui. Man čia užtenka tikslios gimimo ir mirimo (mirusiems) datos ir tikslios vietos ir trumpo sąrašo atskirai pasirodžiusių raštų ir nurodymo, kur ir kada kas bendradarbiavo lietuvių laikraščiuose (nurodant ir pačius laikraščius). Iš kitos pusės man reikalingos ir platesnės jų autobiografijos ir biografijos, nes greta kalendoriaus aš renku ir visą biografinę medžiagą. Tiesa, savo Aleksandrynui aš pastačiau seną ribą — būtent ten įdedu plačias biografijas, bibliografijas ir bibliografijas visų tų rašytojų, kurie pradėjo rašyti tiksliai ligi spaudos uždraudimo, bet renku medžiagą ir spaudos draudimo laiko rašytojams — gal būti, jei senatvė man nesudarytų kliūčių, galėsiu, kada nors sudoroti antrąją dalį — spaudos draudimo rašytojus, o gal ir vėlesnius. Tačiau kiek tai liečia Amerikos lietuvių plunksnos darbininkus, tai jau esu nemaža papildymų surinkęs. Daugiausia man davė puiki Vytauto Širvydo monografija, pavesta jo tėvui, kur pabaigoje jis įdėjo trumpas biografijas kelių šimtų Amerikos plunksnos darbininkų, su kuriais jo tėvui teko bendradarbiauti. Be to, kiek medžiagos man atsiuntė kun. J. Prunskis iš “Draugo”, ir M. Gudelis iš “Naujienu”, apie tuos nekalbant, kuriuos man pavyksta sužvejoti nuolatos vartant beveik visą Amerikos lietuvių spaudą...

Nežinau, kaip ilgai aš čia šiame Pinneberge išsilaikysiu — bet jei ir tektų kur išsikelti, tai vis viena tą patį darbą varysiu toliau...

Patinka mano eilėraščiai

1949.III.31.

...Nesu didelis mėgėjas eilėraščių ir paprastai jų neskaitau, bet dievinu poeziją, nors ir nedaug gaunu pasiskaityti jos. Šį

(Tasa 2-me psl.)

Nemirtingasis lituanistas

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

kartą į tuos eilėraščius atkreipė mano dėmesį mano brolis Mykolas — paskaičiau ir jau kelintą dieną vaikščioju kaip pavaišęs, išmokęs juos atmintinai (tik deklamuojant gražiau skamba — gaivia srove, o ne srove gaivia, kaip išspausdinta)... Iš visos mūsų tremties literatūros tai tikrai Pulgio Anoj pusėj ežero padarė man prozų tokį pat išpūdį, kaip poezijoje fiedu Tamistos eilėraščiai. Ir nelaikykite tai tuščiu komplimentu...

(Čia kalba eina apie du mano, mano nuomone, menkus eilėraščius, atspausčius tuo metu "Mūsų Kely". V. Biržiškos minima citata skamba:

Amerika, Amerika,
Aš virškinu tave —
Tu mano dūšos kieliką
Pripilk srove gaivia!)

Rašytojų Kalendorius

... Nors mano Rašytojų Kalendorius ir buvo visų mūsų laikraščių skalikų ir sumaišytas su purvais, bet aš vis dėlto jam renku medžiagą ir toliau — esu daug ištaisęs ir papildęs jau ten paskelbtas informacijas, o be to esu surinkęs dar daugiau kaip tūkstantį žmonių tokių, kurių tenai nebuvau įdėjęs, nes neturėjau jų gimimo metų. Žinoma, vargu ar tie papildymai bus kada nors tremtyje atspausdinti, nes Amerikoje lietuviškomis knygoms spausdinti kol kas nesudaryta tinkamų sąlygų, bet tas dalykas man nerūpi — renku šiuo tarpu tikrai sau ir noriu, kad man mirus, tie, kurie mano rankraščius paveldės vis dėlto nekliotų, kad esu apleidęs ryškiausius mūsų literatūros momentus ir žmones. Kitus rankraščius, kurie kalba apie mūsų knygos praeitį ir apie seniai jau mirusius rašytojus, greičiausiai sukišiu į krosnį...

Atvykus Amerikon

1950.III.9.

Mielas Prieteliau, jau keletas savaitių laikau po akimis Jūsų mielą laišką, vis besiruošdamas atsakyti, tik vis nepavykda. Priežastis paprasta — jau nuo eilės metų, dar ir Lietuvoje nepriklausomais laikais, vasario ir kovo mėnesį esu visai nedarbingas, bent kiek tai liečia rašymą. Tai ir dabar tas pats pasikartoja. Negaliu nieko rašyti, tik kartais nakties metu įkanda koki-rasymo blusa ir tuomet, pasėdėjęs ligi 3-4 valandos ryto sugebu šį bei tą parašyti. Tai, kas ligi šiol išspausdinta, buvo daugiausia parašyta tik ką man atvažiavus, o dabar negaliu prisispirti parašyti ir tiems, kuriems jau buvau pažadėjęs ir kurie tiesiog laukia bombarduoja. (Tai atsakymas į mano kvietimą parašyti "Lietuviui Teisininkui" — J. G.)

Žinoma, čia prisideda ir mano neaiški būklė. Kaip senam invalidui niekas čia darbo nerodo ir vargu ar besugebėčiau kokią dirbti, visai nemokėdamas vietinės kalbos ir negalėdamas prisispirti jos mokytis, kaip ir seniau kad jokios kalbos nesimokiau. Dabar gyvenu gerų žmonių malone, bet patys suprasite, kaip žmogus turi jaustis, kai nepateisini net tos duonos, kuria per dieną suvalgai. Tiesa, mano globėjai man yra net per daug geri. Kada mane mano artimieji šaukė kartu su broliu Mykolu važiuoti į Los Angelesą, tai mano šeiminiškai tiesiog prieš tai užprotestavo — turi stogą ant galvos, valgyti visiems užteks, tai sėdėk ir rašyk. Tiek tikrai, kad išsiderėjau iš jų, kad man pavedė kiaušinių rinkimą ir rūšiavimą (gyvenu fermoje), kas man atima keletą valandų į dieną. Bet moraliai jaučiuosi juo blogiau, juo geresni man žmonės. Jau toks senatvės likimas, man tuo sunkenis, kad tiesiogios šeimos be brolių ir seserėčių neturiu, ir jaučiuosi visiems sėdis ant sprando... Kas dėl Amerikos — tai po truputį ją "virškinu". Bet man atrodo, kad daugelis vadinamų "tremtinių", kurių bent į Ameriką nieks

netrėmė, vis per daug izoliuotai laikosi nuo vietos lietuvių gyvenimo ir mėgina gyventi savo atskiru gyvenimu, kaip Vokietijoje gyveno. Jie turi eiti visur ir netam, kad greičiau aklimatizuotis ir pamiršti Lietuvą, bet tam, kad pakeltų tautinį, kultūrinį ir politinį atsparumą vietos senųjų lietuvių. Nors kartais vienas kitas tų senųjų ir pasako ir parašo ką dypukams įžeidžiančio, bet tai suprantama ir nėra ko dėl to sielotis. Dauguma tiesiog džiaugiasi nauju bendradarbiavimu ir ten, kur tas bendradarbiavimas eina, jau aiškiai pastebimas amerikietinio darbo lygmens pakilimas. Tenka jau susidurti ir su tokiais senųjų sumanymais ir bandymais juos įgyvendinti, apie kuriuos prieš keletą metų jie nebūtų ir pagalvoję. O dabar tam rizikuoja net ir didesnius pinigus, nors sau iš to neturės jokios naudos, nei materialinės, nei visuomeninės. Manau, kad po truputį santykiai susinormuos ir kad jaunieji ir jėgų pilni naujieji atvykėliai sugebės čia duoti tokius naujus akstinus vietiniams, kurie neišnyks be įtakos ir tuomet, kada daugumas atvykėlių grįš Lietuvon. Tik žinoma, ypač kultūros srityje čia yra daug darbo. Inicijavos netrūksta, bet trūksta lėšų ir be to čia kiek per didelis srovinis susiskirstymas net ten, kur galima būtų darniai dirbti įvairių pakraipų žmonėms.

Dėl Lietuvos teisininkų

1950.III.9.

... kas liečia "Lietuvių Teisininką", tai visuomeniniu ir tautiniu požiūriu matuojant, bus tai vienas iš svarbiausių tremties darbų. Mat atsistatėnčioje Lietuvoje bus milžiniškas trūkumas teisininkų, kadangi ši profesija bene daugiausia okupacijose nukentėjo. O tremtyje ir emigracijoje šioje srityje mažiausia naujų jėgų paruošta ir paruošiama, nes visi ieško "praktiškų" profesijų. Tai svarbiausia ir yra, atrodo, likusius tiek senuosius, tiek ypač tai jaunuosius teisininkus risti su Lietuvos teisiniu gyvenimu, kad, ir by kokį fizinį ar kitokį darbą dirbdami, jie nenustotų jaustis teisininkais ir suprasti, koks atsakingas darbas jų laukia Lietuvoje, kur okupacijos laikų jau nebėks nei vieno teisininko, ir nebus nei vieno naujai paruošto. Ir jei dabar ištraukę į amerikinio darbo katilą kiti jų ir pradeda pamiršti savo teisininko lietuvių pareigas, tai reikia juos asmeniškai risti. Nors greičiausia Teisininkų Draugija jungia tik mažą Lietuvos teisininkų dalį, bet atrodo reikia registruoti visus ir maž po maž aiškinti, kur jie yra išiblaškę ir išsisklaidę ir padėti jiems šiuo tarpu tėti dvišipį gyvenimą — vieną fizinį, uždarbiaujant sau ir šeimai duoną, kitą protinį. Atrodo, kad daugelis patys pasiduos tam. Tik reikia duoti ir konkretų darbą, pvz. ruošiant įvairius įstatymų projektus, vertinant susipažinti su įstatymais, kurių pavyzdžiu ir mums tektų pasekti ir t.t.

"Tarp mirusių žmonių ir gyvų knygų"

1950.III.22.

... Didelis ačiū už Lietuvį Teisininką. Vis dėl to kažkas teisinio manyje dar liko ir dideliu susidomėjimu kaip man labai artimą dalyką, visą numerį pasiskaičiau, nevengdamas nei kronikos. Paminėjote ir mano Leoną, nors aš jį dar prieš metus buvau parašęs ir išspausdinęs dar Detmoldo Lietuvių Žodyje, o Naujienoms buvau pasiuntęs nuorašą, kurį jie bene po pusės metų išspausdino. Šį straipsnį kada nors iškišiu į mano po truputį ruošiamą knygutę "Tarp mirusių žmonių ir gyvų knygų", kur renku savo įvairių laikų išspausdintą įvairią lituanistinę medžiagą. Žinoma daugumas tos medžiagos, ypač spausdintos Lietuvoje man yra neprieinama, bet ir šiaip gerokai prisirinks. Tiek tikrai, kad mažą turiu laiko jai nurašinėti, o savaime

aišku, kad niekam to darbo pavesti negaliu, nes nurašydamas, vis dar šį bei tą ir pataisau.

Džiugu buvo man ir jūsų eilėraščių rinkinyje rasti ir anuos du mano mėgiamiausius eilėraščius, kuriuos seniai jau atmintinai išmokau, nors vieną eilutę ir kitaip skaitau — ne srove gaivia, bet "gaivia srove". Tik už tai ant manęs neturėsi progos pykti, kadangi deklamuoju pats sau, kada niekas to negirdi — mat ir užmiršti nenoriu ir mano nuotakai jie dažnai labai gerai tinka...

... Aš pats tai pradėdau kombinuoti išmokti linotipu rinkti (turėsiu jį po šonu ir man prieinamą), tai gal ir pats mėginasiu savo makulatūrą surinkti ir išleisti, nes pikta kada tūkstančiai prirašytų popieriaus lapų guli po nosim, kas dieną nuo vartojimo nusitrina, ir niekam iš to nėra mažiausios naudos...

Trumpas, pilnas ūpo laiškelis

1950.III.24.

... buvau skolingas visą eilę laiškų, kuriuos neatsakinėjau, nes tokia buvo paršyva nuotaka. Dabar, kada nuvažiavęs pas dr. Avižonį, sužinojau, kad visa mano katarakta, kuria mane dar Pinneberge prigąs dino vienas jaunas gydytojas yra grynas bluffas, ir kada nuo vakar dienos nešioju kitus akinius, staiga ūpas tiek pasitaisė, kad ne tik stengiuosi tuoju atsakyti į kiekvieną laišką, bet ir senas laiškų skolas pradėdau mokėti ir tam pačiam Ružancovui jau vakar parašiau reikalingą straipsnį "Bibliografijos Žinioms", ir pirmadienį jam viską, kas reikalinga, pasiųsiu. Greitu laiku pradėsiu mokyti linotipininko darbo, kad pačiam savo ir brolio knygas rinkti ir tuo būdu atpiginti jų leidimo išlaidas, o linotipą nuo poros dienų turiu po šonu, už poros desėtkų žingsnių ir galėsiu juo naudotis, žinoma pramokęs, kiek norėsiu (tik apie tą linotipą nepaleisk į laikraščius)...

(Po tavo mirties, profesoriau, neišpildau pageidavimo dėl linotipo nutylėjimo — J. G.)

Darbų sukuryje

1950.VIII.13.

... ligi kaklo esu užverstas dabu — jau nekalbant apie vištas, kurios man visą dieną ima, ir šiaip bent po 8 valandas kas dieną rašau. Iš vienos pusės vis turiu sekėti, korektūros klaidas taisyti ir dar neišspausdintą dalį nuolatos papildyti ar pataisyti mano spausdinamos Senųjų lietuviškų knygų istorijos, kuri dabar spausdinama Naujienose. Jau gavau 94 puslapius sulaužytus, o tai sudaro viso pusę to, kas Naujienose jau išspausdinta ir apie ketvirtį visos knygos, kuri sudarys du tomus. Paskiau jau apytikriai paruošiau visą knygą "Tarp mirusių žmonių ir gyvų knygų ir raštų", sudarytą iš mano įvairiais laikais rašytų įvairių straipsnių iš lietuvių literatūros ir knygos istorijos. Nors dar toli ne viską gaunu, nes kitų man reikalingų leidinių čia niekur nesurandu, bet vis dėl to mano kukliu apskaitymu, tai sudarys knygą apie 500 spaudos puslapių. Žinoma, to nieks neišleis, bet tegul nors pas mane bus vienas jos egzempliorius. Pogrečiui pradėjau rankioti ir įvairius savo straipsnius ir straipsnelius iš Lietuvos politinės ir kultūrinės istorijos, irgi įvairių laikų rašytus, iš kurios pradėdau daryti naują knygą — Praeities pabiros. Ši vos tepradėta, bet tikiu, kad greitu laiku pavyks dar vienoj kitoj pietoj rasti reikalingą medžiagą — tai vėl sudarys geroką knygutę, kelių šimtų puslapių. Šį bei tą jau pavyko ir čia surasti. Čia vėl pradeda kilti mėginti surasti leidėją ir mano Aleksandrynui (senųjų rašytojų biografijoms, bibliografijoms ir biobibliografijoms) — jei koks leidėjas susirastų, tai vėl turėsiu bėdos, nes turėsiu viską iš naujo perrašinėti, nes nuo to laiko, kada dar Vokietijoje buvau jį vi-

Nemirtingasis lituanistas

(Atkelta iš 2-ro psl.)

są perrašęs, jau labai daug naujos medžiagos ir pataisų buvau prirašęs. Čia norėjusi paruošti naują leidimą mano Lietuviškos bibliografijos, kurios dalį jau buvau atlikęs Vokietijoje. Bet pagaliau dar didesnė bėda laukia, nes jau mane užgula kiti iš Chicagos su Šliūpo biografija — gal ir apsiimsiu ją rašyti, tik kiek prisibijau, kad kitiems laiko tarpams nepritrūktų medžiagos. O laiks nuo laiko tenka dar ir šiaip palaidai vienam kitam laikraščiui ką parašyti, ypač jei atsiranda noras išsikolioti. Tai matai, tiek ant galvos turėdamas, net ir suradęs ką rašyti pačiam (Lietuviui Teisininkui — J. G.) vargu ar bėrasčiau tam laiko — vis dėl to jau baigiu 66 metus, o tai jau ne jaunystė ir jau jėgos nebe tos, nors energijos ir netrūksta. Tik erzina toji mano padėtis — savotiško rezidentų, gyvenančio iš loskos.

Apie kalbininkus

Man atrodo, kad pats be reikalo įsivėli į polemikas su kalbininkais — kalbotyra tai rimtas mokslas ir diletantizmui ten ne vieta, nors ir kiekvienam iš mūsų kartais atrodo, kad kitais klausimais mes galėtume tuos kalbininkus pamokyti. Bet vis viena mes nekalbininkai visada pralaimėsime ginčus su kalbininkais. Ir pats ir šiaip turi tris sritis — fizinę darbo sritį duonai-pilvui, teisę — protui ir literatūrą širdžiai — tai to vienam žmogui yra užtenkamai, kad turėtų pilną gyvenimą — o jei pradėsi eiti dar į kalbotyrą, tai visiška iklimpis — čia reikia tuomet studijuoti nuo A ligi Z, o tam laiko vis viena neturėsi ir kaip sakiau, visados ginčą su kalbininkais specialistais pralaimėsi. Kitas reikalas, jei tie kalbininkai pradėtų rašyti ne iš savo srities — tuomet sveiką jiems per nosį duoti, kaip buvo mano ginče su Skardžium dėl Mažvydo. Dėl ko Skardžius dabar manęs ir pažinti nepažįsta, bet savo sritį žino.

Slapyvardžiai

1950.XI.9.

...aš bendrai slapyvardžiais nepasirašau ten, kur liečiami kiti žmonės ir tuo žvilgsniu esu griežtai prieš juos nusistatęs. Kaip tik ruošiuosi kada nors parašyti apie slapyvardžių vartojimo ribas, smarkiai

smerkdamas tuos, kurie slapyvardžiais prisidengę puola kitus iš pasalų ir paskiau slepiasi vėl už tvoros. Žinoma, tai neliečia tokių slapyvardžių, kurie visiems yra žinomi ir sudaro rašytojo literatūrinį vardą, o taip pat įvairių politinių straipsnių autorius, kur atskiri asmenys nėra puolami. Tik vis negaliu išsiruoti parašyti, nes vis laikiu kada pabaigs spausdinti mano knygą, kurios paskutinis skirsnelis — 400 metų lietuviškos knygos kelias — dar turi pereiti per Naujienas, o tuo tarpu jam vis nerandama vietos, nes jis irgi bus ilgo-

kas. Kas dėl Petravičiaus (Prof. spėja, kad tai buvęs slapyvardis. — J. G.), tai aš kurį laiką maniau, kad tai tas pats Nagys — ta pati megalomanija. Bet dabar tikrai žinau, kad tai ne jis. Nors man vis dėl to dar nepasako, kas tai per tipas, bet spėju, kad tai tas pats Vokietijos Meškinas ar kaip kitaip, t.y. Čipkus. Visai tos pačios šaikos, kaip ir Nagys. Kada aš vieną kartą rašydamas Naujienoms, tą spėjimą pareiškiau, tai man atsakydami kitus klausimus, tą vieną nutylėjo ir tuo kaip ir patvirtino mano spėjimą. Atkreipkite dėmesį ir į tai, kad ir čia pradėta to paties Santvaro puolimu, kaip ir Vokietijoje Tremties Mokykloje, ir taip pat tuoju ir mane čia prikerge, kaip ir tuomet, kuomet tas pats Čypkus išspausdino be mano žinios mano privatinį laišką, kas ir davė jam progos tuoju mane puliti.

Bendrai daug yra tokių klausimų, kuriais norėčiau spaudoje pasisakyti, bet vis negaliu savęs prispirti rašyti, kadangi tas mano knygos varymas, nuolatinės korektūros ir susirašinėjimas dėl jų, o taip pat ir prisipyrimas pagaliau knygą užbaigti buvo mane gerokai išvarginę, tai dabar išsiuos — tai reiškia, kad vietoje rašymo visą dieną dirbu lauke ar sode, o vakarais tik taisau ar papildau savo parašytasias 20 knygų, kurių tur būt nei viena pasaulio nepamatys, nes vargu ar mano leidėjas turės jėgų ir kitas išleisti, nors ir užsispyręs vieną kitą išleisti — tai paaiškės knygą išleidus, kada žinosime ar čia Amerikoje atsiras tokie, kurie norės ją pirkti.

Laiškas iš Washingtono

1952.I.20.

...vakar man pavyko sužinoti, kad pats Draugo konkursą laimėjai. Mano nuošir-

3 — NAUJIENOS — CHICAGO 8, ILLINOIS
1956 M. BAL. 21 D., ŠEŠTADIENIS

džiausi sveikinimai. Džiaugiuosi, kad fizinis darbas ne tik paties nepalaužė, bet atvirkščiai davė naujų akstinių kūrybai. Beletristikoj paguldėt profesionalus ant menčių. Veikalą atspausdinus jie mėgins atsigriebti, stengdamiesi surasti kiek galima daugiau neigiamybių, bet jums dėl to neturi galva skaudėti, kadangi be vieno Jakšto mes neturėjome nei vieno kritiko, kuris kritikuotų veikalą, neatsižvelgdamas į autoriaus asmenį, o vien tik veikalo savybes. Veikalą paskaitęs parašysiu jums savo nuoširdžią nuomonę, lygiai kaip savo laiku buvau rašęs apie jūsų eilėraščius, kurių kiti ir dabar sėdi mano galvoje ir juos kartais prieteliams mėgstu padeklamuoti, kaip ir Putino Nuo Baltijos jūros ar Anglicko Trobale prie opės...

...Sėdžiu Washingtono ir dirbu čia laikinąjį darbą kongreso bibliotekoje (vasario 14 d. tas darbas jau baigiasi, tik daromos šiek tiek tokios nuo manęs visai nepareinančios pastangos kitais būdais mane surišti su darbų čionai).

Nors ir moralinės ir materialinės darbo sąlygos yra tiesiog puikios (čia ne aš darbo ieškojau, bet darbas manęs), bet išeidamas iš namų 7 val. ir tik po 11-12 valandų grįždamas (nes kartu tuo laiku ir pusryčiauju, pietauju ir vakarienauju įvairiose kafeterijose, kadangi kitaip pats maitintis nemoku), jaučiuosi vis dėl to tiek nusiviręs, kad po to tik parašau kas dieną keletą laiškų, kiek nurašinėju mašinėlė medžiagą kitoms mano knygoms, kurios nemaža reikalingos čia bibliotekoje suradau ir vogčiomis (pavogdamas kiek laiko iš mano privalomo darbo) — nusirašiau, bet per išėjus tris mėnesius negalėjau prisiversti parašyti nors vieną naują žodį, nors vieną straipsnelį. Tiesa, čia veikia ir tai, kad aš paprastai viską rašydavau tik naktimis, o čia už sienos turiu kaimynus, kurie anksti į darbą eina, tai negaliu jiems po 9 val. vakaro ant galvos mašinėlė barškinti, o kita vėrtus mane kiek slėgiamai veikia tas absoliutiškas vienumas, kuriame turiu kiekvieną vakarą praleisti, nes gyvenu vienui vienas, o taip gyventi niekad nemokėjau. Bet vis dėl to džiaugiuos, nors laikinai galėdamas pragyventi savo darbu, o ne žmonių malone.

Our 10th Year — Thousands satisfied customers

**100% INSURED - RECEIPTS
FURNISHED - FAST DELIVERY**

GIFT PARCELS of Food and Clothing to Lithuania, Latvia, Estonia and all parts of the USSR. Medicines sent by air mail (7-8 days).

We also ship your own self packed parcels with food, new and used clothing.

ALL DUTIES PREPAID

DUTY FREE PARCELS to West and East Germany, Poland, Hungary, Yugoslavia, etc. Low duty parcels to Czechoslovakia. Ask for our detailed price lists. WE SELL RUBLE BANKNOTES.

GRAMERCY SHIPPING COMPANY

777 LEXINGTON AVE., NEW YORK 21

Tel.: TE 8-5462, 5463

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį biznį, pasitark su

**WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS**

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

NELAUKITE —

RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitraukti nuo ugnies namus, baidus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išituks, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pumaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1045

Telefonas Central 6-5288

Generaliai Agentai šių Kompanijų.

COLUMBIA INSURANCE COMPANY

PEARL ASSURANCE COMPANY

LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.

MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.

MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

**NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS
SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR**

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRASTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAMI 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAMSI SU JAU APMOKĖTU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIUSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos gelžkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

314 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. E. JONIKAS

Mano santykiai su savąja kalba

(Lyg atsiminimai, lyg apmąstymai)
(10 tęsinys iš 1955.XII. 3 "Literatūros")

Jaunatvės klaidos, romanas ir eilėraščiai

Errare humanum est, t. y. klįsti yra žmogiška. Taip byloja senųjų romėnų išmintis, šiuo būdu pabraukdama, kad klaidos ar apsirikimai atitinka žmogaus prigimtį. Neklysta tik tas, kas nieko nedirba... Daugiausia klaidų daroma jaunystės amžiuje. Mat, per daug pasitikėjus savo jėgomis, neturįs pakankamo gyvenimiškojo patyrimo, vengiąs vyresniųjų patarimų, ieškąs *savojo* tiesaus kelio jaunuolis neretai patenka į klystkelį ar, dar blogiau, į aklikelį, iš kurio vienintelis išėjimas tėra kelias atgal, nes aklikelio pabaiga sudaro neperžengiamą skersinę sieną. Klaidžiojimas klystkeliais, kol pagaliau randamas tikras tiesus savas neklaidus kelias, yra būdingas jaunimui, ir todėl negali būti pergriežtai smerkiamas.

Ir aš buvau kadaise jaunas (nors tai buvo gana seniai, tačiau vis dėlto tai yra tiesa), tai ir nekartą buvau skaudžiai suklydęs, kaip pritinka jaunam studentui, beieškančiam *savojo* kelio gyvenime.

Praūžusi 1905 m. revoliucijos audra, pareikalavusi iš revoliucininkų tiek aukų, irėžė neišdildomus pėdsakus jaunimo sielose. Caro valdžia ši (paskutinį) sykį pasirodė revoliucijos nugalėtoja. Jau 1906 metų pabaigoj maskolių reakcija gražino anksčiau prarastas kautynių fronto pozicijas. Rusų imperija ir maskolių pagrobti kraštai vėl sudarė policijos valstybę, kurioje siautėjo žandarai ir policininkai, slopindami kiekvieną laisvą mintį. Baudžiamosios karinės ekspedicijos, kurių vyriausias tikslas buvo terorizuoti visą caro valdomąjį kraštą masiniais dalyvavusiųjų ar nedalyvavusiųjų revoliuciniame judėjime gyventojų sušaudymais be jokio teismo, jų suėmimais ir trėmimais į tolimą šaltąjį Sibirą, tarsi milžiniška kruvinoji naikinimo banga, persirito per maskolių imperijos teritoriją, nuo Ramiojo vandenyno krantų Rytų Sibire ligi Baltijos jūros ir Juodosios jūros krantų. Maskolių valdžia šventė savo pergalę, skandindama valdomąjį kraštą kraujo potvyniuose. Budeliai negalėjo skųstis nedarbu... Nugalėtų kovotojų gretos žymiai praretėjo, tačiau nepalūžo. Teko tik kovą nukelti į pogrindį. Studentija, kaip ir anksčiau, sudarė kovotojų avangardą. Išorės požiūriu ji tarytum aprimo, uoliai tęsdama nutrauktas revoliucijos metu studijas, bet iš tiesų ji ir toliau liko vulkanu, kiekvienu akies mirksniu gresiančiu galingai prabilti.

Išgyventosios revoliucijos išpūdziai, studentiškosios aplin-

kos stebėjimai, porevoliucinės bestudijuojančio aukštosiose mokyklose jaunimo nuotaikos — visa tai tarsi reikalaute reikalavo užfiksavimo popieriuje. Mano pasąmonyje atsirado kažkokia slėpininga, man visai nesuprantama jėga, kuri pagaliau įsiveržė į mano sąmonę, versdama ją įtikinti mane išbandyti savo plunksną grožinėje literatūroje, būtent, sukurti... romaną, vaizduojantį lietuvių studentų gyvenimą anais priešrevoliuciniais, revoliuciniais bei porevoliuciniais laikais. Ilgai priešinausi pagundai tapti rašytoju, bet pagaliau po ilgo vidinio kamavimosi mano pasipriešinimo jėgos išseko, ir, slėpdamas savo darbą nuo visų, net nuo savo mylimųjų brolių, 1906 m. pradėjau rašyti savo romaną antrašte "Jie". Kaip vėliau išitinkinu, tai buvo viena didžiausių mano gyvenimo klaidų!

Savo kūdikį — romaną kūrčiau ištiesus trejus metus, nukeniaukdamas kūrybos laiką daugiausia nuo miego valandų. Pagaliau 1909 m. "Jie" buvo baigti tiesiogine ir nukeltine prasme. Nutariau dar kartą "Juos" perskaityti ir suglostyti, išlyginti silpnėsnes vietas, išbraukti, be žalos visumai, nereikšmingas smulkmenas, pagyvinti stilių, pašalinti kalbos trūkumus ir pn. Tačiau beveik visa tai pasirodė nebereikalinga. Mat, perskaitęs savo kūrinį, priėjau liūdną išvadą, kad mano pagimdytasis kūdikis, vardu "Jie", kaip ir dera vyrui, ne moteris pagimdytam vaikui, pasirodė esąs aklas, šlubas, kuprys bei kurčias nebylys, nevertas gyvybės.

Pagarsėjusio rusų rašytojo M. V. Gogolio apysakėje, antrašte "Tarasas Bulba", Ukrainos kazokas Tarasas nužudo perėjusį priešo pusėn savo sūnų Andrių, anksčiau jam pareiškęs: "Aš tave esu pagimdęs, aš tave ir užmušiu". Kaip Andrius Bulba apvylė savo tėvą, taip ir mano kūdikis "Jie" savo pasirodymu šiame pasaulyje mane tiesiog perbloškė, sugriovęs mano lūkesį turėti sveiką normalų vaiką. Tad ir nutariau su savo kūdikiu pasielgti taip, kaip Bulba su savo sūnumi išdaviku — būtent, jį sunaikinti. Bet popieriaus nenūšausi; todėl sav trejų metų įtemptos kūrybos vaisių nusprendžiau sudeginti krosnyje. Autoriaus teismas negailestingas ir jo nuosprendžiai griežti bei žiaurūs... Saviteisos sprendimas buvo tą patį vakarą teisėjo įvykdytas. Storą, beveik 700 puslapių rankraštį netaip greit galima paversti

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 21, 1956

pelenais. Tad apie pusvalandį liūdnai stebėjau, kaip krosnies įkaitintoj kūrykloj mano rankraščio lapai susisuka, pagelsta, tamsėja, ūmai suliepsnoja ir vienu akies mirksniu virsta pelenais juodų lapų pavidalu, kurie prieš mirtį suskumba dar žybtelėti tūkstančiais akinančių šviesių žvaigždžių.

Sudeginęs romano rankraštį palaidojau ir savo viltį tapti rašytoju — romanistu... Tai buvo man skaudi, gal žiauri, bet teisinga gyvenimo pamoka. Neveltui sakoma, kad iš klaidų mes mokomės. Mano pirmasis romanas virto ir paskutiniu.

1905 m. revoliucijos metu Petrapilyje išdygo, kaip grybų po lietaus, gausybė politinės satyros žurnalų, kartais labai kandaus turinio eilėraščių, satyromis ar šiaip pajukos rašiniais puolančių caro valdžią ir jos žiauresnius pareigūnus. Neištvėriau ir aš neparašęs keleto satyrų. Satyrų rašymo liga sirgau beveik visą savo gyvenimą ir pasveikau tik senatvėje, paskutinį savo satyrinį eilėraštį "Vieniada" parašęs 1945 m. Austrijos sostinėje Vienoje. Matyt, satyrinio pobūdžio rašiniai atitinka mano būdą; tad nuo jų rašymo atsisakyti nebuvo man lengva. Galimas dalykas, kad vėl juos "gaminsiu"...

Būdamas gimnazistu, nebuvau sukūręs jokio eilėraščio. Tik 1906 m. porevoliucinės visuomenės nuotaikos privertė mane jas atvaizduoti eilėraštyje, kurį buvau parašęs sau, nemanydamas, kad jis gali būti kur nors išspausdintas. Bet brolis Vaclovas, kuriam perskaičiau savo pirmąjį lyrikos kūrinį (kaip nepasidalyti savo kūrybos vaisiumi su mylimuoju broliu!), be mano žinios nusiuntė mano eilėraštį į Vilnių, kur jis ir buvo išspausdintas vienam lietuvių laikraštyje; žinoma, eilėraštis buvo pasirašytas slapyvardžiu ("Sopulys"), nes už panašius revoliucinio turinio rašinius galima buvo skaudžiai nukentėti: maskolių teismai, revoliucijai

esant nugalėtai, neglostė revoliucinių rašinių autorių... Niekuomet nepretendavau ir nepretenduoju būti poetu tikrąja šio žodžio prasme. Tačiau eilėraščių kūryba virto mano gyvenimo būtinybe. Tik eilėraščio darnia forma galima tinkamai išreikšti jaudinančius žmogų-asmenį jausmus, jo santykiavimą su liūdnąja aplinka ir reagavimą į gyvenimo skriaudas ir skurdą. Todėl ir esu per visą savo gyvenimą sukūręs lyriinių eilėraščių gausybę. Tik keletas jų išvydo dienos šviesą spaudos skiltyse. Likusieji susilaukė mano skirtąjį jiems likimą — buvo sudeginti krosnyje. Romėnai sakydavo: habent sua fata libelli, t. y. knygelės turi savo likimą. Šis teiginys galioja ir mano sukurtiems eilėraščiams, kurių likimą nustatė krosnies ugnis. Ir eilėraščių "gamyba" buvo ir lieka svarbi mano gyvenimo klaida! Daug esu nusikaltes mūsų grožinei literatūrai, į ją skverbdamasis be jokio pašaukimo, neturėdamas šiam reikalui gabumo, bet ir šis mano pasirinktas klaidus kelias neatrodys toks pasibaisėtinas, prisiminus, kad esu pradėjęs juo žygiuoti dar studentavimo laikais. O kas jaunystės amžiuje nenusikalsta grožinei literatūrai? Nedaug tokių esama. (B. d.)

Viktoras Biržiška

Anglų Kalbos Pamokos

K. KALNĖNAS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEmlock 4-8037
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.)
Duoda tremtinys prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

PAMOKOS

ANGLŲ KALBOS
MAŠINĖLE RAŠYMO
PREKYBOS TEISIŲ
STENOGRAFIJOS
ARITMETIKOS
PILIETYBĖS

Mokslo laikas:
Nuo 9 ryto iki 4 po pietų,
ir nuo 6 iki 9 val. vakaro.

Amerikos Lietuvių Mokykla

816 West 33rd Place
CHICAGO 8, ILL.

Džiaukimės

pavasario gamtos gaivumu, gražumu ir drauge knygų meilės šiluma ir nedarumu. O kadangi žmogus be knygos, kaip be galvos, tai kada jis sėdi po pražyduosiu medžiu ar kaitinasi saulėje, laikas jam sako: kodėl, broli, neturi knygos savo rankose, kodėl neskaitai, kodėl nekrauni į gilius savo galvos ir širdies aruodus tikrojo gyvenimo turtų ir knygų meilės malonumų?

SAULĖS RŪSTYBĖ (romanas) sako: skaitai mane, nes myli, o nemylėt negali, kada mane skaitai. 311 psl., kaina \$3.00.
ČIKAGOS ŠEŠELIAI (novelės) sako: skaitai mane, nes aš parodau tau gyvenimą baisesnį, negu pats gyvenimas parodytų. 316 psl., kaina \$3.00. Iliustruota.

ŠIRDIES RŪMAI (romanas) sako: tik tada vaikščiosi širdies rūmuose ir juos tikrai pažinai, kada mane skaitysi. 449 psl., kaina \$4.00. Iliustruota.

ŠLIUPTARNIAI (Amerikos lietuvių gyvenimo knyga) sako: tik mane skaitydamas matysi lietuvių tautos trečiosios dalies darbus, vargus, kančias, nuopelnus, kultūrą ir tautinį išlikimą. 652 psl., kieti viršeliai, kaina tik \$3.00.

VISOS 4 KNYGOS SYKIU TIK UŽ \$5.00!

Bet kas nori 1, 2 ar 3 knygų, tai už 1 \$2, už 2 \$3, už 3 \$4. Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS,
3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Gražu sovietų Lietuvoje

(Humoristiškų trupinėlių rinkinėlis)

PROGRESAS

Rokiškio senieji grafai Tyzenhauzenai ir Pšezdzieckiai, užtvenkę bandžiauninkų ašarų Laukupį (mažą upelį), padarė keletą tvenkinėlių ir mažą dirbtinį ežerėlį.

Lietuvos naujieji šunponiai, užtvenkę vergų ašarų bei kraujo Laukapius ir Nemunus, atnaujiną ne tik senųjų ponų ežerus Rokišky, bet dar daro naujas tikras jūras Kaune ir kitur.

ISTORINIS ANEKDOTAS

Visa Sovietų Sąjunga iškilmingai švenčia Stalino gimtadienį.

Kompartijos skyrius įdeda ir į sieninį laikraštėlį Stalino portretą su sekančiu parašu: "Mūsų mylimas Vadas".

Kalėjimo kriminalinis skyrius irgi įdeda į savo sieninį laikraštėlį Stalino atvaizdą su užrašu: "Mūsų brangus Mokytojas ir Vadas".

Beprotnamio sieninio laikraštėlio redaktoriai po Stalino paveikslų parašo: "Mūsų tikrasis Tėvas, Mokytojas ir Vadas".

SENŲ ANEKDOTŲ LIKIMAS

— Kas dabar bus su įvairiais anekdotais apie Staliną?

— Pasiliks kaip buvę, tik žodis Stalinas dabar pasikeis žodžiu Partija.

— O kaip bus toliau?

— Tai priklausys nuo to, kuris kurį papiaus...

BIMBOS METAMORFOZĖ

Staliniecas Bimba šitaip rašė seniau:

— Laisvoji Sovietų Sąjunga viešai rodo meilę ir pagarbą viso pasaulio progresyviųjų Saulei Stalinui. Tik mes esame priversti tylėti ir su savo karštais jausmais slėptis...

Ir dabar:

— Mes niekad netikėjom, kad Stalinas yra Saulė, tik buvom priversti tylėti ir su savo jausmais slėptis...

BIMBA BUVO PEKLOJ

Stalino apaštalas Bimba nenorėjo iš karto atsizadėti savo mokytojo ir pasiryžo pačioje pekloje pasiteirauti, kaip ten iš tikrųjų yra su tuo Stalinu. Ar jis tikrai buvo bolševizmo steigėjas ir Lenino draugas, ar tik šarlatanai?

Nusileido Bimba peklon ir verdančios smalos katilė rado Leniną. Sėdi žmogus katilė ir smaluotu pirštu varto Markso Kapitalo puslapius.

— Pasakyk teisybę, drauge, — klausia Bimba, — kaip ir ant kokių pagrindų buvo pastatytas bolševizmas?

Nabašninko balsu atsakė Leninas:

— Na jevreiskich mozgach, na latyšskich štykach i na ruskich dūrakach...

BAŽNYČIA IR BOLŠEVIZMAS

Bažnyčia savo apaštalų, mo-

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 21, 1956

kytojų ir tėvų pati nekankina ir nežudo, o kankinių ir šventųjų niekad vėliau nepaniekina...

PAGAL ĮSTATYMĄ

Vilniaus saugumiečiai metus laiko tyrė įtariamąją bylą. Buvo ieškoma įrodymų, kad jis bendradarbiavo su Amerikos karo kurstytojais. Neradę jokios kaltės pėdsakų, pareiškė suimtajam:

— Jūsų byloje turime dar vieną liudininką. Jeigu ir tas nieko naujo nepasakys, tai jus paleisime...

— O koks tai liudininkas?

— Jūsų vienerių metų sūnelis.

— Nejaugi ir tokį kūdikį tardysite?!

— Tardysime, kai bus pilnametis. O jūs tuo tarpu palauksite kalėjime...

Atėjo pas vieną Vilniaus gydytoją jauna ir graži pacientė ir pradėjo dėkoti:

— Mielas daktare, esu be galo jums dėkinga... Jūs išgelbėjote man gyvybę... Jūs mane stebuklingai išgydėt... Nėra tokio dalyko, kurio aš jums nepadaryčiau... Viską, o viską aš jums padarysiu...

Gydytojas greit paklausė:

— Ar tamsta gali pasiaukot man šianakt?

Dėkinga eks-pacientė susirūpino:

— Tikrai, aš nepagalvojau... Tamsta toks taurus ir... taip staiga... stačiai... Žinoma, žodis pasakytas... bet...

— Tamsta blogai supratai. Aš tik norėjau prašyti tamstą iš vakaro atsistoti eilutėje prie mėsos krautuvės. Rytoj ryto septintą valandą mano žmona tamstą pakeistų...

MAŽA TAUTA

Apsiputojęs politrukas stengiasi įkalti į klausytojų galvas, kad lietuvių tauta yra tokia maža, kad jos beveik nėra...

— Ir kiek gi jūsų yra? — paklausia galop. — Kiek tūkstančių?

— Trys milijonai, — atsako beveik pasididžiudamas vienas iš klausytojų.

— Matote, tik trys milijonai... O visoje mūsų Sovietų Sąjungoje vien tik kalėjimuose ir lageriuose yra daugiau, nei dešimt kartų, žmonių...

PANASUMAS

Sovietų diplomatas, susitikęs užsieny Amerikos diplomata, klausia:

— O kiek uždirba Amerikoje darbininkas?

— Apie 250 dolerių per mėnesį...

— O kiek kainuoja pragyvenimas?

— Apie 150-200 dolerių.

— Ką tada daro darbininkas su uždarbio likučiu?

— O ką tik nori... Čia jau grynai jo asmenišką reikalą. Amerikoje niekas jam nenuro-

dinėja, ką jis turi veikti su savo pinigais. Bet pasakyk tamstai man dabar, kiek uždirba darbininkas Sovietų Sąjungoje?

— Apie 300 rublių...

— O kiek kainuoja pragyvenimas per mėnesį?

— Apie 1,000 rublių...

— Negali būti... Kaipgi jis tala pragyvena, iš kur jis gauna tą skirtumą?

— Čia jau grynai jo asmenišką reikalą... Sovietų Sąjungoje niekas jam nenurodinėja, kur jis turi gauti pragyvenimui reikalingus pinigus.

AUKŠTESNĖ PRIEZASTIS

Vienas pilietis vieną gražią ir saulėtą dieną susitinka Vilniuje Paleckį, bevaikščiojantį su išplėstu lietsargiu.

— Kodėl su lietsargiu? — paklausė. — Juk nelyja...

— Nieko nesupranti, piliet. — atsakė Paleckis. — Dabar lietus lyja Maskvoje.

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Priimame žodžiu ir raštu pilnai apmokėtus medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, išvalome ir persiunčiame varotus drabužius į Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą. Turime didelį patyrimą visame Amerikos žemyne. Garantuojame 100%.

Siuntinius išsiunčiame kasdien. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas savaitėje: 8:30—6:30 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th Street

Chicago 23, Ill.

CRawford 7-2126

(Skelb.)

— Kas miręs, o negimęs? — Atsakymas MİSLIŲ KNYGOJE. Knygą gausite Naujienose tik metn!

enjoy **BIG-phonograph** tone quality
with **SMALL-phono** weight, size!

COME TO

LEO BERMAN HARDWARE AND APPLIANCE STORES

See the World's Smallest,
Lightest Automatic 3-Speed
Phonograph with BIG folded
horn speaker in the lid!

triomatic®
model 990

Thrill to the full tonal quality in your favorite records of any size or speed. Folded horn speaker in the lid plus a powerful amplifier and the feather-light tone arm with two sapphire needles combine to give you faithful reproduction. Beautiful compact V-M 990, has Warm Rose and Gray Tweed case of scuff-proof, waterproof leatherette... measures only 13 1/4" x 12 3/4" x 8 1/2". A wonderful buy at

LEO BERMAN HARDWARE and APPLIANCES

1638 W. 63rd Street
(1 block West of Ashland on 63rd St.)

Hemlock 4-6800

3422 Michigan Ave.
Phones: Waterfall 8-8400

East Chicago, Ind.
East Chicago 5611

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Kaip 52 Amerikos lietuviai kūrė sovietinę pramonę

1949 metais, gyvenant dar Vokietijoje, vienoj iš DP stovyklų teko kurį laiką atsigulti tos stovyklos ligoninėn ir, kaip paprastai tokiais atvejais atsitinka, turėjau progos arčiau susidraugauti, susipažinti ir plačiau išsikalbėti su savo kaimynais, gulinčiais iš kairės ir iš dešinės. Vienas tokių kaimynų, kaip vėliau iš jo kalbos paaiškėjo, buvo vyras apie 60 metų amžiaus, buvęs Amerikos lietuvis, išvykęs į Sovietų Rusiją po Pirmojo Pasaulinio karo.

Jo trumpa istorija yra tuo įdomi, kad, tur būt, dar daug gyvųjų tarpe yra buvusių jo draugų, kurie gyveno ir tebe gyvena tomis pačiomis idėjomis, kurias šis vyras buvo skaudžiai išgyvenęs ir galop išmestas iš gyvenimo skaudžiam likimui.

Jis tada gyveno viena mintimi, kad galėtų atvykti vėl į Ameriką, sutikti savo senus draugus vienminčius bei pažįstamus, papasakoti tą tikrovę, kurią jis buvo matęs savo akimis, išgyvenęs ant savo kailio, ir atskleisti tą šlykščią apgaulės skraistę — propagandą, kuri slepią tą klaidų Sovietų darbininkijos gyvenimą ir pačios socializmo idėjos išniekinimą.

Trumpai suglaudus, jo istorija šitaip atrodo:

Atvykęs į Ameriką dar jaunas būdamas ir, kaip ir visi, sunkiai mušėsis į gyvenimą. Būdamas raštingas, tuo jaunesmes skaityti Amerikos lietuviškąją spaudą, bet gana greitai apsisprendęs palaikyti ir skaityti tik tą spaudą, kuri jo nuomonę, labiausiai gynusi ir arčiau stovėjusi darbo klasės interesų. Pagaliau sustojęs ties laikraščiu "Laisvė", kuri, anot tuometinio jo supratimo, labiausiai ir stipriausiai kėlusi kapitalistinio pasaulio šunys ir darbo klasės išnaudojimą. Be spaudos, pradėjęs paštu gauti, nežinia iš kur siunčiamas, įvairias brošiūreles, knygeles, ir taip nejučiomis pasidaręs susipratusių socialistų, o vėliau buvęs įtrauktas ir į komunistų partijos eiles. Būdamas jau partijoje, tapęs uoliu jos nariu, nes giliai tikėjęs, kad kas partijos vadovybės įakoma, eina darbo žmonių laimei ir gerovei, ir todėl uoliai pildęs visas partijos uždėdamas prievolės ir vykdęs jam pavedamas užduotis.

Po I-jo Pasaulinio karo, kai prasidėjusi agitacija, raginant savanoriškai vykti į Sovietų Rusiją, kad būtų galima padėti darbo klasei jos krauju iškovotoj ir valdomoj socialistinėj respublikoj sukurti taip giliai išsvajotą darbo žmonijos laisvės ir laimės šalį, kur nebūna išnaudojimo žmogaus žmogumi, bet visi darbo vaisiai eis ir tarnaus darbo žmonių šviesesnei ir laimingesnei ateičiai, jis nieko nelaukdamas užsirašęs tokiu savanoriu, kad

praktiškai galėtų pasišvesti visomis savo jėgomis, protu ir santaupomis, ir kad greičiau galėtų praminti tuos pirmuosius takus, kuriais turės pasukti visa pasaulio darbininkija, o pagaliau ir visa žmonija.

Taip jis dėtė savo buvusį entuziazmą ir idealizmą, bet kartu iš kiekvieno jo žodžio tryško didelis skausmas ir nusivylimas.

Tokių lietuvių savanorių sudarę 52 žmonės iš įvairių Amerikos didesnių lietuviškų kolonijų, kaip Brooklyno, Clevelando, Detroito, Chicagos, Baltimorės, New Yorko ir t. t. Buvusi sutverta vadinamoji "Russko - Litovskoje Obščestvo" (Rusų - Lietuvių Draugija). Kad nevyktų tuščiomis rankomis, Draugijos buvę nutarta nusipirkti Amerikoje popieriaus fabriko mašinas ir Sovietų Sąjungoj, pasistačius fabriką, visiems jame dirbti. Amerikoje buvę paruošti visi reikalingi planai tokiam moderniam popieriaus fabrikui pastatyti. Likvidavus Amerikoje kas ką buvo turėjęs kokią nuosavybę, užsimokėjus už mašinas ir su nebedideliais santaupų likučiais rengėsi jau išvykti.

New Yorko uoste buvusios pakrautos fabriko mašinos ir vieną dieną keleiviniu laivu turėję išplaukti ir patys tos naujos socialistinės respublikos kūrėjai. Laivui pajudėjus nuo krantinės, išvykstantieji į "rojų" plėšė kas kokius Amerikos pilietybės dokumentus turėjęs, metę į krantą, koliodami angliškai Amerikos kapitalistinę darbo žmonių išnaudojų šalį. Jis pats savo pilietybės "certifikatus" ir turistinį pasą pusiau perplėšęs ir sviedęs ant kranto stovėjusiam policininkui.

Visi vykę puikiausiai nusiėmę, nes iš komunistų partijos buvę gauti geriausi užtikrinimai. Bimbos, Mizaros ir Prūseikos palaiminti ir išaukštinti kaip geriausi lietuvių fautos sūnūs, savanoriškai vyksta praskinti pirmuosius kelius panašioms grupėms vėliau.

Sovietų Sąjungoj buvę sutikti su muzika ir prakalboomis. Po kelionės, kiek pailsėjęs, buvę išvežti į paskirtąją įsikūrimo vietą Kaukaze, rodos, netoli Novorossijsko, į labai miškingą rajoną, kur turėjęs būti statomas popieriaus fabrikas.

Iš pirmųjų dienų buvimo Sovietų Sąjungoj pamatę didelį žmonių skurdą ir netvarką, bet vienas kitą raminę ir nedavę abejoti dėl šviesesnės ateities. Stengęsi viens kitą įtikinti, kad pačioj pradžioj negali kitaip ir būti, nes dar visur pilna buržuazinio palikimo žmonių, kurių veiksmai

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 21, 1956

nukreipti kaip nors pakenkti naujai kuriamai respublikai.

Fabriko statyba vykusį labai iš lėto dėl statybinės medžiagos trūkumo bei pavėluoto jos pristatymo. Dažnai buvę taip, kad, vieną medžiagą gavus, trūkę kitos, ir fabriko statyba tarpais nejudėjusi nė iš vietos.

Pagal naują, rodos, ar tik ne po dviejų metų, fabriko statyba buvusi baigta ir mašinos įmontuotos. Prieš paleidžiant fabriką į darbą, buvę vėl naujai išrinkti Draugijos prezidentas, valdyba, tarybos direktoriai ir sukomplektuotas visas kitas fabriko personalas.

Užbaigus fabriko statybą, ūpas pas visus buvę žymiai pasitaisęs, nes visi tikėję, kad dabar visas gyvenimas pasuksias visai kita ir geresne linkme.

Pagal draugijos sudarytą planą fabriką valdė ir gana savarankiškai tvarkė apie kokius tris mėnesius. Staiga vieną dieną į fabriką atėję valdžios pareigūnai ir pranešę, kad valdžios nutarimu — teisingiau pasakius, partijos įsa-

kymu — fabrikas esąs nacionalizuojamas ir nuo tos dienos būsiąs tvarkomas partijos paskirto direktoriaus. Kilęs bendras sąmyšis ir pasipiktinimas. Labiausiai pasipriešinę rinktieji draugijos atstovai, negalėdami suprasti, kaip darbo klasės žmonės, atvykę iš Amerikos ir su savo kruvinais pirštais uždirbtais pinigais pasistatę fabriką dabar turi jį atiduoti be jokio atlyginimo. Pasipiktinimas tuo buvęs dar didesnis dėl to, kad visi jie buvę komunistų partijos nariai ir jiems, prieš išvykstant iš Amerikos, buvę užtikrinta, kad draugija galėsianti fabriką tvarkyti savarankiškai ir kad pats fabrikas būsiąs neliečiama darbininkų nuosavybė.

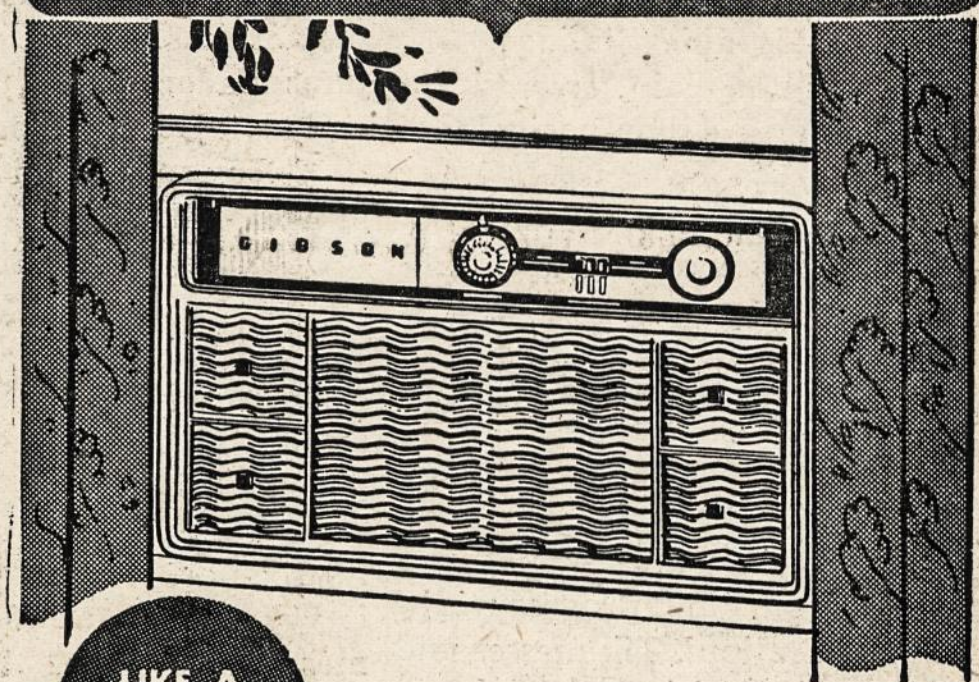
Dėl nepaklusnumo sovietiniam fabriko nacionalizavimo potvarkiui visa valdyba su prezidentu (pirmininku) ir visi tarybos direktoriai iš tos pačios nakties dingę ir, kaip paaiškėjo vėliau, buvę suimti, apkaltinti kontrrevoliucija ir sušaudyti.

(Tęsinys / pusl.)

NEW TYPE 3/4 H.P.

Gibson

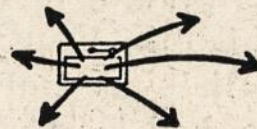
ROOM AIR CONDITIONER

LIKE A
PLUG-IN
APPLIANCE

INSTALL IT YOURSELF

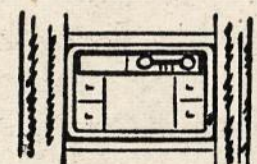
New Gibson slides into your window eliminating costly installation. It's simple enough for anyone to install. Fits flush with your windows for more attractive interior settings.

DRAFT-FREE
CIRCULATION

COOLS AND
DEHUMIDIFIES

FLUSH
MOUNTING

LOW OPERATING COSTS

You save on operating costs. Gibson uses less current than an electric iron, rotisserie or coffee maker. Only 7.4 amps, less than one kilowatt per hour. Half the electricity used by other 3/4 H.P. air conditioners. Cools up to 425 square feet.

Enjoy the advantages of a Gibson Room Air Conditioner in your home

only \$125 per week

GUARANTEED ELECTRIC APPLIANCE AND FURNITURE CO.

2876 West Cermak Rd.

Bishop 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Likusieji po to labai pritile ir užsidarę savyje, nes visiems jau per daug aiški pasidariusi tikrovė tarp to, kas buvę jiems kalbėta prieš išvykstant, kam jie visa savo širdimi tikėję ir to, ką jie pamatę tikrenybėje.

Gyvenimas buvęs sunkus, bet ir pasitraukti iš fabriko nebuvę galima. Po kiek laiko buvęs antras valymas. Draugijos nariai nyko mets iš metų, ir nežinia kur draugai buvo išvežami ir sunaikinami.

Po antrojo valymo jis, nujausdamas visų bendrą likimą ir norėdamas kiek gelbėti save ir likusius draugus, viename fabriko mitinge išėjęs su prakalba ir griežtai, su visais sovietinėj kalboj vartojamais koliojimosi žodžiais, pasmerkęs buvusių savo draugų pasipriešinimą fabriko nacionalizavimui, išvadinęs juos amerikoniškojo kapitalizmo agentais, norėjusiais pakenkti darbo žmonių kuriamai socialistinei pramonei ir padėkojęs partijai ir "pravitelstvi" už tokių niekšų išaiškinimą ir teisingą jų nubaudimą.

Čia jis apsiverkęs ir pridūrė: "Tik Sovietų Sąjungoj gyvenantieji gali suprasti, kokių šlykščių priemonių tenka griebtis, kai mirtis pažiūri tau į akis ir kai taip bijai mirti".

Prieš II-ji Pasaulinį karą iš tų 52 draugų fabrike dar buvę likę du. Vokiečiams artėjant prie Kaukazo, juodu buvę taipgi suimti ir išvežti į Rostovo ant Dono kalėjimą. Vokiečiams priartėjus prie Rostovo, kaliniai buvę masiniai išvežami, o kai kurie visai sunaikinami, tačiau vis tik buvę nesuspėta visų kalinių išvežti arba sunaikinti (dėl kalėjimo administracijos išdavystės). Vokiečiams užėjus jis buvęs iš kalėjimo paleistas. Tarp paleistųjų kalinių savo draugo nesuradęs. Po paleidimo suradęs savo šeimą (buvo vedęs rusę ir turėjo vieną sūnų) ir gyvenęs toliau tame pačiame mieste. Tačiau vokiečiams iš Kaukazo traukiantis, jis su šeima pasitraukęs ir atsidūręs Vakarų Vokietijoje ir kaip lietuvis buvęs priimtas į lietuvių pabėgėlių stovyklą.

Visą savo gyvenimo epopėją, nuo atvykimo į Ameriką ir pasitraukimo iš Sovietų Sąjungos, smulkiai su datomis ir pavardėmis turėjo surašęs anglų kalba ir tikėjosi, atvykęs į Ameriką, išleisti atskira knyga.

Prieš išvykdamas į Ameriką, buvau dar kartą pas jį užsukęs, norėdamas kai ką patikslinti ir, svarbiausia, užsirašyti tikslias datas ir tų 52 lietuvių pavardes, tačiau radau jį visai pesimistiškai nusiteikusį. Per tą laiką visai paaikėjo, kad jam durys į Ameriką buvo visai uždarytos dėl savanoriško Amerikos pilietybės atsisakymo (gal dar ir kitų sumetimų, o gal ir bolševikų agentų ranka buvo prisidėjusi) ir to-

dėl likęs labai santūrus, o labiausiai apimtas baimės, kad dabar bolševikų agentai galį jį surasti ir nužudyti, nes tuo laiku Vokietijoje siautė bolševikų agentų žmonių grobimai. Atsisakė man ką nors suteikti ir net prašė nieko neskelbti spaudoje ir neminėti jo pavardės, nes jis, kaip buvęs komunistas, žinąs bolševikų taktiką. Bijodamas bolševikų agentų, jis greit išsikraustė iš lietuvių stovyklos, kad labiau galėtų įsimaišyti tarp vokiečių gyventojų.

Manydamas, kad grobimo pavojus yra praėjęs, ryžausi nors trumpai parašyti, tuo tarpu neskelbdamas jo pavardės.

Jeigu kuri nors lietuviškoji redakcija panorėtų tą medžiagą gauti ir tam žmogui kiek atlyginti, palengvinant jo ir šeimos gyvenimą Vokietijoje, manau, galima būtų jį surasti ir jo užrašus atgabenus paskelbti pilnumoj.

Atsisveikinant, kiek karčiai juokaudamas, pasakė: "Nuvykęs pasakyk Bimbai ir visai jo gaujai, kad parduotų savo "karus" ir "auzus" ir, užuot apgaudinėję žmones, praktiškai įsijungtų į bolševikinio rojaus kūrimą išvykdami į Sovietų Rusiją, kaip mes buvom padarę. Sovietiškasis "pajok" jiems greitai išlįstų atgal pro gerklę. Jeigu dėl Dievo buvimo kar-

tais dar ir suabejoju, bet kad velnias yra įsikūnijęs bolševikinėj sistemoj, abejoti man daugiau nebetenka".

Žinau, kad Amerikoje yra ir daugiau ateivių - naujakurių iš tos pačios stovyklos, kurie tą lietuvių pažinojo ir yra girdėję (gal dar plačiau) tą istoriją, todėl būtų gerai, kad daugiau kas atsilieptų, tuo tarpu neskelbiant jo pavardės, iki nebus gautas jo sutikimas.

CHICAGO'S ŠVARIASIAUSIAS IR
MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Now at

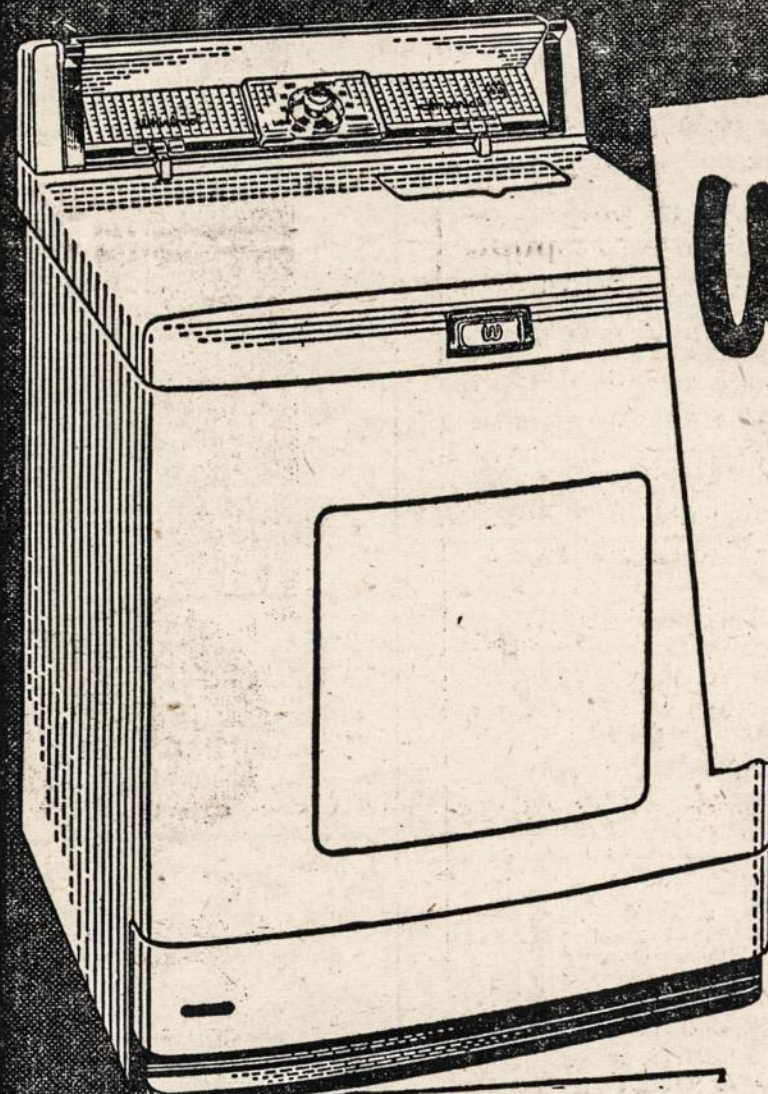
SOLTIS

DRIES ALL FABRICS

EVEN SHEEREST OF MATERIALS

TWICE AS FAST

AS REGULAR-SPEED DRYERS

Whirlpool
SUPER-SPEED
GAS DRYER

IMPERIAL

WITH 5 AUTOMATIC
TEMPERATURE SELECTIONS

- 3 heat settings for regular materials.
- 2 settings for delicate, dainty fabrics.
- Illuminated Guide Lite control panel.
- Porcelain top resists marks and stains.
- Completely-automatic ignition.
- 20-lbs. of wet clothes capacity.
- Controlled, tempered air circulation.
- Ultra-Violet germicidal lamp.
- Step-saving, Cycle-Tone signal.
- Illuminated, automatic door release.
- Convenient, built-in lint screen.
- Satin-smooth drying drum.
- Lifecoat finish for lasting beauty.

EASY TERMS

SOLTIS

HOME APPLIANCES

AND FURNITURE

2647 WEST 51st STREET

Tel. HEmlock 4 - 7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

"Garbingasis piknikas"

Tai knyga, kuri pakartotinai buvo išleista pr. metais anglų k. "Garbingąjį pikniką" parašė prancūzas Thomas Raueat ir pirmą kartą ji buvo išleista Prancūzijoje 1924 metais.

Piknikas vyksta ne Prancūzijoje, bet Japonijoje 1922 m. pavasarį. Lietuviškai geriau būtų pavadinti ekskursija ar išvyka, nes grupė žmonių vyksta piknikauti į mažą kurortinę salą kiek tolokai nuo Tokio. Vienintelis europietis veikėjas šioj knygoj yra šveicaras — Tautų Sąjungos atstovas. Bet knyga parašyta kiekvieno svarbesnio veikėjo pirmu asmeniu, o todėl, susidaro 8 labai įdomūs knygos skyriai. Kas vienam žmogui, žiūrint pro jo spalvos akinius, atrodo tragiška, kitam atrodo kaip komedija ir pan.

Autorius Roueat gerai pažino japonus ir jų papročius. Iš šios knygos galima trumpai susipažinti su japonų kultūra ir civilizacija. Neužmirština, kad aprašomas laikas yra po Pirmojo Pasaul. karo, bet ir tuo laiku japonai buvo pašokę aukštai technikoje. Iš senų tradicijų pažymėtini asmens paaukojimas imperatoriui ir įsigalinčiai valstybei bei nepaprastas autoriteto gerbimas. Jie gražiai pavaizduoti literatūriniam rūbe. Japonai nebuvę atsilikę ir policinės valstybės priemonėse. Knygoje taip pat minimi slapti mikrofonai kambariuose, kvailoka, bet gerai organizuota slaptoji policija.

Be paprastos, bet įdomios intrigos, autorius (kaip ir vertėjas) yra geras stilistas. Ypač gražus mėnulio aprašymas, kurį paduodu čia mano netobulame vertime:

... mėnulio šviesa skaidrina sielą ir kelia aukštyn mintis. Yra dešimt tūkstančių būdų stebėti mėnulį ir jie visi yra žinomi. Žiemos mėnulis nušviečia apsnigtus laukus, mėnulio spinduliai metą šešėlius sojos pupelių pynėse. Mėnulis viš ežero, kurį mes stebime iš tamsaus vienišo paviljono ir kai kurie svajoja ir snibždame eiles iš senoviskų dramų ir pagal eilių ritmą mūsų šešėliai šoka tarp vandens lėlių... O, mėnuli, deganti nakties širdie.

Kas domisi kitų tautų žmonėmis ir gera literatūra nesigailės šią knygą perskaitęs.

VI. K.

DABAR ATIDARYTAS
DORTHEA'S
BEAUTY SALON
(Buves Marshall Beauty Salon).
4956 W. Madison Street
AUSTIN 7-7524

Visų grožio kultūros šakų specialistai, be to garų maudynė ir masažas.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Dr. Juzė ir Dr. Kęstutis
AGLINSKAI
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2300 WEST 51st STREET
VALANDOS:
Pirm., antr., 10-12, 2-4 ir 6-9 popiet.
Ketvirt., penkt., 2-4 ir 6-9 popiet.
Šeštadieniais 10-2 val. popiet.
Tel. Ofiso: PROspect 6-1795
Rezid.: GROvehill 6-5603

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAİKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: akdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiksliai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmadien. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antr., nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511
Ofiso telef.: YARds 7-1166
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val. kasdien. Trečadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2-4 po pietų ir 6-8 vakare, šeštadieniais 2-7 p.p., išskyrus sekm.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonai: PROspect 6-3838
Rezid. telefonai: REPUBLIC 7-9199

GROvehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIU LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAİKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonai: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons.
Vakara: pirm., antr., ketvirtad 6-8:30. Trečadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonai: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro. Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Moterų ir vaikų ligos
10748 So. Michigan Avenue
Tel.: PU 5-6766—Rez. tel.: EN 4-4979
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Telef. ofiso: PROspect 6-2240
Rezidencijos: PROspect 6-4732
DR. A. MACIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5700 SO. WOOD STREET
(Prieš Southtown ligoninę)
Priėmimo val. (tik pagal susitarimą): 2-4 kasdien ir 6-8 pirm., ir penkt. Šeštadienį 2-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. CONSTANCE O'BRIEN
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTU GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namų CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8. Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonai: YARds 7-4787
Namų telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šešt. 2-6 val. popiet. išskyrus šeštad.

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253
Rezidencijos: GROvehill 6-8876
DR. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ketv. ir Penktad. 6:30-8:30 val. vak. Šeštadienį 2-4 v. p. p.

DR. VYT. TAURAS-TUPČIAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St (antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro. antr., treč. ir penkt. 6-9 v. v. ir šeštad. 2-4 val. po pietų

DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak. Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400
Dr. Ona Vaskevičius
(VAŠKEVIČIŲ)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet, trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J. ZUBRICK'AS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak. trečiad. ir sekmadien. pagal susitarimą
Telefonai: HEMlock 4-7899
Namų tel.: HILLtop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

Garsinkitės "N-nose"
8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 21, 1956

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, O. D.
tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Telefonai: YARds 7-7381
Priima: Vakara: nuo 6 ir 9 val. Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų. Treč. ir sekmadien. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER
LIETUVIŲ AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2. Šeštadieniais 10-2 val. po pietų.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus.
Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonai: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Tikrinu klausą ir pagelbėju neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, avajimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daromi su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipama į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

"Naujienose" galima gauti šias knygas:

IVAIRŲ RAŠTAI
V. Andriukaitytė JAUNAI INTELLIGENTEL. Apsirengimo kosmetikos ir gražaus elgesio menas. 108 psl. \$1.25
Dr. S. Biežis. Būkite sveiki. 188 psl. \$2.00
Dr. J. Basanavičius — Lietuviškos Pasakos, I dalis, 280 psl., gražiai iliustruota. \$3.00
CHICAGOS LIET. METRAŠTIS, gausiai iliustruotas, didelio formato, aprašo visokias lietuviškas veiklas ir veikėjus. 244 psl. Kaina \$3.00
Josephine Daužvardis — Popular Lithuanian Recipes. Valgių ir gėrimų receptai anglų kalba. 120 psl. \$2.00
M. Gudelis. Lietuviai gynė savo miškus. Įdomiai aprašytos kovos 1905 Suvalkijoje su caro valdžios paskirtais miškininkais. \$2.00
Dr. Juozas Kaskelis — Komunizmas be Kaukės. 116 psl. \$1.00
A. Lalis lietuviškai angliškai ir angliškai lietuviškai žodynas. Minkštasis aptaisas. \$12.00
Tas pats kietasis aptaisas. \$14.00
Mūsų Knyga. Virš 1,000 mįslių su paaiškinimais. 162 psl. \$1.00

NAUJENOS
1739 So. Halsted Street
CHICAGO 8, ILL.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD. IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit dėl susitarimo.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WABash 2-9354

SPAUDOS PABIROS

Kas gali tarti, kas gali mums kalbėti, kad mūsų jaunimas neveiklūs? Kas gali drįsti tam mūsų jaunimui primesti, kad jis nesidomi lietuviškais reikalais ir mūsų tėvynės išlaisvinimo darbu? Tik mes, vyresnioji karta, dažnu atveju, į tą mūsų jaunimo veiklą nemo-kame arba nepaslenkame nuoširdžiomis akimis pažvelgti ir ją prideramai įvertinti. Prisi-pažinkim, — juk ne kartą kasdienybės ar tarpusavio įvairių ginčų miglomis apsisiautę, tariame lietuviškumui dar neat-sitokėjusiam V. Kudirkai ka-daise išsprūdusius žodžius: „Dieci bawialis"! Gal būt, nei-žiūrimą krislę tiesos tokie žo-džiai turėjo, kai jaunimas pa-vieniui (vyčiai, skautai, įvai-rūs studentijos sambūriai) lie-tuviškumo baruose triūsėsi. Gal būt, to triūsio mes nepajė-gėme kaip reikiant įvertinti. Tačiau dabar jaunimas *orga-nizuotai-sutartinai* (Akade-minis Sambūris šviesa, Aka-deminis Skautų Sąjūdis, Lie-tuvių Skautų Brolija, Lietuvių Skaučių Sesiarija, Lietuvių Stu-dentų korp. Varpas, Lietuvių Studentų Sąjunga JAV, Lietu-vių Studentų Santara, Lietuvių Tautinių korporacijų Sambū-ris, Lietuviai Vyčiai, Mokslei-vių Ateitininkų Sąjunga, Stu-dentų Ateitininkų Sąjunga) iš-ėjo žygin, kuris turi nepaprast-os svarbos tiek jaunimui, tiek senimui esančiam užsieniuose, o taip pat mūsų broliams lie-tuviams pavergtoje Lietuvoje. Koks gi tas jaunimo žygis?

„Lietuviškas jaunimas, tvir-tai tikėdamas laisvos LIETU-VOS prisikėlimu, giliai pergy-vendamas tragišką mūsų Tau-tos padėtį ir prisimindamas žiauriuosius birželio išvežimus, įvykusius prieš 15 metų, yra pasiryžęs įteikti JAV Preziden-tui Dwight D. Eisenhower

LIETUVIŲ JAUNIMO PETI-CIJA.

Šitai Peticijai paremti nu-matoma surinkti nemažiau 25,000 JAV gyvenančių lietuvių parašų. Tai visai kuklus skai-čius, palyginus su lietuvių skaičiumi, esančiu šioje šalyje. Užtat ne vienam laikraščiuose skaičiusiam tą Peticiją, galėjo susidaryti įspūdis, kad tiek pa-rašų yra užsimota surinkti tik iš jaunimo tarpo. NE, tai Pe-ticijai paremti renkama 25,000 Jungtinėse Amerikos Valstybė-se gyvenančių lietuvių parašų. Taigi, ją turime pasirašyti visi, į kuriuos tik kreipsis mūsų jaunimo atstovai. Tam jauni-mo sumanytam žygiui labai nuoširdų pritarimą parodė vi-sa lietuviškoji spauda, savo skiltyse atspausdindama tą Pe-ticiją, o taip pat plačiau ar trumpiau pasisakydama bei palankiai įvertindama tą mū-sų jaunimo žygį. Jeigu tokiu nuoširdumu, kaip mūsų spau-da, jaunimo tą kilnų žygį pa-rems plačioji lietuvių visuo-menė, organizuotos mūsų jau-nuomenės žygis pasiseks su-kaupu. To velijame idealisti-

niam mūsų jaunimui ir kartu tikime, kad šis pirmas plates-nio masto žygis nebus pasku-tinis. Sėkmės ir ištvermės Lie-tuvos vadavimo darbe, Bran-gus Jaunime!

* * *

Neseniai dienraštis Draugas baigė spausdinti seriją straips-nių apie išeivijos jaunimo auk-lėjimą ir apie aukštosios mo-kyklos steigimo reikalingumą Amerikoje. Straipsniuose yra daug įdomių minčių ir suma-nymų. Draugo dienraštis anuos straipsnius turėtų išleisti at-skiru leidiniu, tada galima būtų mokytojams ir aukštųjų mokyklų buvusiems dėstyto-jams dėl ten iškeltų projektų pasisakyti. Minimus straips-nius parašė Amerikos ir Lie-tuvos skaitančiajai visuomenei pažįstamas Petras Jurgėla. Ar to veiklaus jaunuomenės dar-buotojo mintys bus išleistos at-skiru leidiniu, ar ne, vis vien pro vieną dalyką, esantį viena-me iš minėtų rašinių, negali-ma praeiti tylomis. Būtent:

„Kas iš lietuvių galėtų abe-joti, ar mums reikia taip išau-klėtų jaunuolių, mokytinių (inteligentų) vyrų, idealių lie-tuvių? Ir dar kaip reikia, nes tokių labai pasigendame! No-rėčiau betgi pabrėžti, jog to-kių asmenybių neturime (nie-ku neparemtas tvirtinimas! — J.), nes nei Lietuvoje, nei čia ligšiol neturėjome to-kios aukštesniosios mokyklos, kurioje mokslas būtų susietas su sistematingu pilnutinės as-menybės auklėjimu, kūno kul-tūra ir vispusišku išlavinimu, panaudojant karišką tvarką mokykloje ir moksleivių ben-drabutyje. Nors ir nepilnai, bet šia linkme buvo einama se-serų kazimieriečių vedamoje 'Saulės' mergaičių gimnazijo-je ir jėzuitų gimnazijoje ber-niukams Kaune bei marijonų gimnazijoje Marijampolėje". (Draugas nr. 67.)

P. Jurgėlos teigimuose pri-skiesta tiek netiesos, jog gėda ir skaityti. Jeigu autorius no-rėjo pasmilkinti pagyrų garais kazimierietes, jėzuitus ir ma-rijonus, jis galėjo tą padaryti kitokiu būdu. Niekas neginči-ja jam ir niekam kitam teisės rašyti apie teigiamus tų vie-nuolių darbus, bet kuriam tik-slui tuos smilkalus maišyti su gryniausiu melu apie kitas Lietuvos aukštesniąsias moky-klas tvirtinant, kad jose nebu-vo nei kūno kultūros, nei ka-rinio parengimo? Argi gerb. P. Jurgėla nėra matęs nė vienos neprikl. Lietuvos aukštesniųjų mokyklų programos? Jeigu jis neturėjo progos skaityti nors ir seniausios aukštesniųjų moky-klų programos, galėjo bent pa-siteirauti pas vieną kitą buvu-sį aukštesniosios mokyklos mokytoją, kurie jam būtų ga-lėję paaiškinti, kad nepriklau-somos Lietuvos mokyklose (specialinėse ir aukštesniosio-se) nuosekliai buvo vedamos

kūno kultūros ir karinio pa-rengimo pamokos. Dar dau-giau, buvę Lietuvos Vytauto Didžiojo Universiteto lektoriai gerb. Jurgėlai gali paliudyti, kad ir tame universitete buvo dėstomas karinis parengimas.

Šia proga noriu pateikti gerb. P. Jurgėlai ir kitiems vy-resniosios kartos Amerikos lie-tuviams truputėlį žinių apie kūno kultūrą ir karinį paren-gimą Lietuvos aukštesniosiose mokyklose. Kūno kultūra arba gimnastika neprikl. Lietuvos aukštesniosiose mokyklose bu-vo pradėta praktikuoti Lietu-vai laisvę atgavus. Tiesa, kaip ir kitų dalykų, taip ir šio da-lyko mokytojų trūkumas bu-vo didelis. Bet tą trūkumą kasmet buvo stengiamasi ša-linti ruošiant mokytojams trumpalaikius kursus ar vasa-ros stovyklas, kuriose dalyviai būdavo supažindinami su pa-čiu dalyku, jo dėstymu ir praktiniu pravedimu moky-klose. Atitinkamu Lietuvos vyriausybės įstatymu patvirti-nus Kūno Kultūros Rūmų įstei-gimą (1933 m.) ir pradėjus pa-čių rūmų statybą, prie jų 1934 metais buvo įsteigta aukštoji kūno kultūros ir karinio pa-rengimo mokytojams ruošti mokykla — Aukštieji Kūno Kultūros Kursai. Tai buvo mo-kykla tolygi universitetui. Bai-gusieji ją vyrai ir moterys gau-davo aukštosios mokyklos bai-gimo diplomus ir visas aukš-tosios mokyklos teises. Į minė-tus kursus būdavo priimami vyrai — atsargos karininkai ir moterys, baigę gimnazijas (aukštesniąsias mokyklas). Mokslas tuose kursuose tęsėsi dvejus metus, o kursantai, bai-gę mokslą ir dirbdami savo specialybių darbą mokyklose, dar dvejus metus iš eilės ato-stogų metu turėdavo atlikti tam tikrą praktikos stažą. Aukštieji Kūno Kultūros Kur-sai veikė iki 1938 m. ir per tą laiką išleido didelį skaičių kū-no kultūros ir karinio paren-gimo mokytojų specialistų. Nuo 1938 m. Aukštieji Kūno Kultūros Kursai buvo perkelti į Vytauto Didžiojo universite-tą ir čia, prie humanitarinių mokslų fakulteto, veikė kaip Fizinio auklėjimo katedra. Tos katedros vedėjas buvo Dr. Algirdas Vokietaitis, o dėsty-tojai kaip Kursuose, taip ir Fizinio Auklėjimo katedroje buvo savo dalykų specialistai ir universiteto lektoriai. Ten-ka stebėtis, kad gerb. Petras Jurgėla viso to nežino ir klai-

dina laikraščių skaitytojus. Dar nuostabesnis dalykas, kad kūno kultūros ir karinio pa-rengimo didžiausias darbuoto-jas ir pilnutinės asmenybės mokyklose auklėjimo šalinin-kas bei to auklėjimo planų kū-rėjas buvo gerb. Jurgėlos ben-drापavardis daktaras Antanas Jurgelionis.

* * *

Tokia jau yra advokatų spe-cialybė: teismuose įrodyti, kad juoda yra balta, o balta yra juoda. Tik paskiri advokatai, sakoma, tedišta atsisakyt gin-ti nešvarias bylas teismuose. Pav. Kaune būdavo vieša pas-laptis, kad adv. Mykolas Sle-ževičius neteisingo reikalo by-lų nesiimdavo ginti. Tuo ad-vokatišku būdu (kas balta — juoda, kas juoda — balta) nau-doja ir buv. adv. J. Meškaus-kas jo rašinyje, tilpusiame ei-lėje Naujienų numerių. Tas rašinys pavadintas „Rezisten-cija prieš Vyriausiąją Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą". To ra-šinio įžanga sukaupia įrody-mui, kad Lietuvos Aktyvistų Frontas 1941 m. lietuvių suki-lime prieš rusus beveik nevai-dinęs jokio vaidmens (Naujie-nų nr. 62). Sunku diskutuoti su advokatu, todėl drįstu duo-ti jam tik kelis klausimus, į kuriuos buv. adv. J. Meškaus-kas gal malonės atsakyti. Jeigu jis teisingai į tuos klausimus atsakys, tada jis pats turės pa-grindinai atitaisyti savo aukš-čiau minėto rašinio įžangą. Štai tie klausimai:

1. Jeigu „Vienintelis žinių šaltinis buvo slapta Londono radijo klausymas", tai kokių ženklų ir kelias dienas iš ei-lės tas „Londono" radijas pra-nešė aktyvistams apie vokie-čių-rusų karo pradžią?

2. Kada aktyvistams buvo įsakyta pradėti veikti karui prasidėjus?

3. Kaip buvo įsakyta akty-vistams surinkti savo būrelius ir kur gauti tolimesnių įsaky-mų veikimui?

4. Ar jokios įtakos neturėjo aktyvistų Kauno radijo stoties užėmimas ir jų kreipimasis į visus Lietuvos gyventojus su-kilti?

5. Ar aktyvistai kovėsi su rusais ir žuvę bei likę gyvi bu-vo visos lietuvių tautos dalis, ar tik iš nežinomos planetos išskridę šmėklos?

P. S. Atsakymus į čia pa-teiktus klausimus siunčiu Nau-jienų redakcijos žiniai. — Pa-lauksime p. buv. adv. J. Meš-kausko atsakymų.

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, -
TURĖSI RYTOJ!

TAIGI PRADĖK TAUPYTI ŠIOJE LIETUVIŠKOJE ĮSTAIGOJE.
Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. Tel.: LAfayette 3-8248

(į vakarus nuo California Avenue)

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antradi., Penktadi. ir Šeštadieni 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų.
Trečiadi. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

9 — NAUJINIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, APRIL 21, 1956

Kaip jis pavirto valkata

Dažnai tekdavo matyti gatvėje vidutinio ūgio žmogų. Jis visada praeidavo galvą nuleidęs, rankas užnugary sunarinęs. Apžėlęs rusva barzda. Barzdos pakraščiai pražilę. Ilgi, nekirpti, pusiau pražilę, plaukai kyšojo iš po žieminės kepurės kraštų. Apsiaavęs guminiiais suplyšusiais batais. Apsivilkęs senu, ilgu apsiaustu. Kadangi tokių ir panašių valkatų daug kur galima pamatyti, tai ir į šį žmogų nekreipiau dėmesio.

Kartą, išnešęs šiukšlių dėžę, prie šiukšlių statinės radau tą patį žmogų berašiojantį virtutėmis batus. Pamatęs mane, jis kažkaip keistai pasižiūrėjo ir, nebaigęs rašioti batų, norėjo nueiti. Sulaikiau jį ir lietuviškai užkalbinau. Neapsirikau. Atsakė lietuviškai. Tai buvo dar iš Lietuvos laikų mano geras pažįstamas. Atsivedęs jį į kambarį ir pavalgydinęs, pradėjau klausinėti, kodėl jis pasirinko valkatos gyvenimą. Jis apie savo gyvenimą šitaip papasakojo:

* * *

Lietuvoj baigiau komercinę gimnaziją. Tarnavau finansų ministerijoje. Buvau sąžiningas, darbštus ir pareigingas valstybės tarnautojas. Tvarkiau įstaigą ir buvau jos viršininkas. Vedžiau. Auginau porą vaikų. Vienaime apskrities mieste pasistačiau namelį. Bolševikai okupavę Lietuvą, mane atleido iš tarnybos. Vėliau ir namelį atėmė. Buvau priverstas apsigyventi viename kaime pas giminaičius. Sutaupę jokių neturėjau, nes viską į namą buvau sudėjęs.

Antrą kartą bolševikams artinantis, to kaimo trys ūkininkai, o drauge ir aš su savo giminaičiu, poriniais arkliais bėgome į Vokietiją. Vargais negalais pasiekėme Dancigo apylinkę. Vieną tamsią naktį mūsų kelių tūkstančių vežimų kolona buvo sustabdyta. Išstovėjome apie porą valandų.

Mano giminaitis ir kaimynai pasiuntė mane pirmyn kelio išžvalgyti ir sužinoti stovėjimo priežastį. Paėjęs porą kilometrų, pasiekiau nedidelį, bet sraunų upelį. Per jį kėlėsi pontoniniu tiltu kariuomenė. Buvusį tiltą dienos metu bolševikai iš lėktuvų susprogdino. Vokiečių karinė policija civiliams per šį tiltą neleido keltis, įsakinėjo sukti į kairę ir pervaziuoti upelį kitu tiltu, esančiu už 4 kilometrų. Tuo pat metu užskridę bolševikų lėktuvai visą apylinkę apšvietė raketomis ir pradėjo mėtyti mažas bombeles. Antroje upelio pusėje pradėjo veikti vokiečių priešlėktuvinė artillerija.

Bombelėms pradėjus sprogiuoti, pasigirdo žmonių aimanos ir sužeistų arklių žvangimas. Žmonės palikę vežimus, kiti su vežimais, pasileido bėgti į visas puses. Grįžęs į tą vietą, kurioje buvau palikęs šeimą, jos jau neberadau. Bė-

ginėjau į visas puses, ieškodamas savo šeimos ir kaimynų. Rėkavau, šaukdamas žmonos ir jų vardus. Niekas neatsiliepė. Jų rasti tuose laukuose nepasisekė. Paryčiui atėjau prie nurodyto tilto ir laukiau pravažiuojant šeimos. Prie tilto išstovėjau, kol gerokai saulė pakilo. Savo akimis praleidau tūkstančius vežimų, dviračiais ir mašinomis pravažiuojančių, o taip pat nemažą ir pėsčiomis praeinančių.

Dingtelėjo mintis, kad mano šeima šį tiltą jau bus pravažiavusi anksčiau. Pradėjau tekinas ją vytis. Bėgau ir skubiai ėjau visą dieną iki visiškai pavargimo. Šeimos nepasivijau ir apie ją jokios žinios neturėjau. Tik karui pasibaigus, gavau patikimų žinių, kad mano šeima ir kaimynai yra grįžę į Lietuvą.

Netekęs šeimos, pasidariau gyvenimui visai abejingas ir dažnai man ateidavo mintis nusiziudyti. Bet pagalvojus, kad dar galiu šeimą pamatyti, atsirasdavo vėl pasiutęs noras gyventi. Pasidariau visai nerūpestinags. Dėl manęs galėjo visas pasaulis aukštyn kojomis apvirsi, man būtų buvę vis tiek.

Į Ameriką atvykti dokumentus sudarė du rytinėj Chicagos miesto daly gyvenę seni lietuviai. Atvykęs pas šiuos lietuvius, porą savaitių nedirbau. Senukai dirbti neleido, liepė atsigauti. Vėliau buvau nuvestas į vieną fabriką. Gavau darbą. Tame fabrike, pradedant superintendentu ir baigiant eiliniiais darbininkais, dirbo daugiausia lenkų kilmės žmonės. Dirbo ir keletas lenkų dykų. Buvau priskirtas ketvirtuoju prie trijų kitų darbininkų. Šioj grupelėj dirbo ir vienas Vilniaus krašto, greičiausia sulenkėjęs, lietuvis. Jo pavardė buvo Bubul. Lietuviškai būtų Bubulis. Šis "lenkas" po poros dienų pradėjo mane terorizuoti. Vadindavo esesininku, žydmušiu ir panašiai. Šie užgauliojimai labai mane paveikė, nes tikrumoj nesu buvęs nei SS daliniuose, nei žydų mušės. Prikalbėjo apie mane ir kitiems lenkų kilmės darbininkams įvairių nesąmonių. Lenkas su lenku greit susiprato ir pradėjo jau visos grupelės darbininkai mane pravardžiuoti. Tas jų pravardžiovimas persimetė į visus tame skyrių dirbusius darbininkus. Vos tik iš ryto pasirodydavau darbe, iš visų kampų jie pradėdavo rėkti: diipi, lugen esesman ir dar priedui pridėdavo necenzūruotą žodelį. Visa tai toleruodavo ir net jiems talkininkaudavo formanas (darbo prižiūrėtojas). Jis pats buvo gimęs iš tėvo lietuvio ir motinos lenkės. Bet kalbėdavo daugiausia tik lenkiškai ir lietuvių baisiai neapkęsdavo. Lieptus formano atlikti darbus, dažniausiai atlikdavau

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 21, 1956

vienas. Kiti trys mano bendradarbiai per visas aštuonias valandas slankiodavo iš kampo į kampą arba leisdavo laiką nešvankias kalbas kalbėdami. Jeigu būdavo darbo per mažai atlikta arba pats darbas negėrai atliktas, visą kaltę man suversdavo. Pasiaiškinti negalėjau, nes anglų kalbos nebuvo pramokęs, o lenkiškai vos keltą žodį supratau.

Tame fabrike išdirbau daugiau, negu tris mėnesius. Visus savo vargus išpasakojau sponoriui. Šis patarė mesti tą darbą ir pasiieškoti darbo kitur. Bandžiau dar keliuose fabrikuose ieškoti darbo, bet negavau. Mano gerasis sponorius žadėjo paprašyti savo bosą, kad ir mane ten priimtų. Sakė, kad tame fabrike jokie užgauliojimai neapraktikuojami...

Deja, mano sponorius vieną rytą eidamas į darbą, ant laiptų sugriuvo ir nuo širdies smūgio mirė. Atvažiavęs iš Kalifornijos jo sūnus namą pavėdė vienam advokatui parduot. Motiną išsivežė pas save. Kol namas buvo parduotas, šeimninkavau ir namą prižiūrėjau aš. Namą nupirko negras su didele šeima. Man buvo pasakyta išsikraustyti. Už namo prižiūrėjimą, advokatas man davė \$400 čekį. Matyti, tiek sponoriaus sūnus buvo paskyręs.

Šiltą vidurvasario popietę susikrausčiau savo daiktus į čemodaną ir išėjau į Michigano paežerę. Tikėjausi pavaka-

ry grįžti į miestą ir pernaktuoti nakvynių namuose, o rytojaus dieną pradėti galvoti apie tolimesnį gyvenimą ir darbą. Besvajodamas užmigau ir pabudau tik sutemus. Pernakvojau lauke. Man patiko nakties tylą ir ramybę. Kitą naktį ir vėl miegojau lauke. Ir taip iki rudens pragyvenau paežerėje. Lietui ar audroms užėjus, lisdavau kur nors po tiltu. Sulaukęs rudens ir šaltų naktų, persikrausčiau į miestą, prisilaidamas negrų apgyventų blokų. Naktis praleisdavau prisiglaudęs kur nors kamputy tarp namų. Labai dažnai negrai pasigailėję leisdavo garažę pernaktuoti. Buvo labai daug atsitikimų, kad net į virtuvę atsivesdavo, pavalgydindavo ir virtuvėje leisdavo pamiegoti. Tą žiemą labai vargingai praleidau. Toliau toje apylinkėje nebeuorėjau pasilikti, nes negrai vis siūlydavo degtinės ir duodavo cigarečių. O aš, mat, visai nerūkau. Degtinės net kvapo nepakenčiau. Orui sušilus, vėl atsikrausčiau į paežerę. Antrą vasarą taip pat praleidau paežerėje. Pristigęs pinigų maistui pirkti, pradėjau jo ieškoti sąslavų statinėse. Iš karto drovėjausi valgyti. Paryčiais maisto likučių prisirinkęs eidavau į paežerę. Tarp akmenų susikurdavau mažą ugnelę ir surankiotą maistą gerokai paspigindavau ant skardos. Vėliau įpratau valgyti tokį, kokį rasdavau.

Užėjus antrai žiemai, persi-

(Tęsinys 11-me psl.)

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROVEHILL 6-9136
M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

Jeigu dar neturite, tai būtinai įsigykite

DR. JUOZO KAŠKELIO

KOMUNIZMAS BE KAUKĖS

Tai gyvai parašyta knyga, kurioje teigimai pagrįsti dokumentais ir iki šiol viešai nežinomais faktais.

Knyga naudinga kiekvienam. Gaunama Chicagos, Montrealio, Toronto knygynuose ir laikraščių redakcijose. Kaina \$1.50.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemei.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMAI.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Muitai apmokami čia, gavėjas neprivalo mokėti jokių mokesčių. Pristatymas garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje iki 20 svarų. Mes taip pat siunčiame batus. Geriausios rūšies medžiagas ir audinius siunčiame tiesiai iš Anglijos. MŪSŲ ĮSTAIGA YRA:

TEDDY'S SHOES

krautuvėje, 2130 West Cermak Road Chicago 8, Illinois

T. JEDRZEJAK—Platesnių informacijų telefonuokite FRONTIER 6-0433.

Istaiga kasdien atdara nuo 9:30 iki 5:30. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8:30 P. M. Nereikia tartis dėl atvykimo.

Visiems studentams ir abiturientams

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Centro Valdyba, norėdama paskatinti lietuviškąją studentiją dailiojo žodžio kūrybai ir pabrėžti lietuviškumo ugdymo momentą Sąjungos darbo programoje, skelbia literatūros konkursą:

1. Konkurse gali dalyvauti visi Lietuvių Studentų Sąjungos JAV nariai ir 1956 mokslo metų abiturientai.

2. Premijuojama bus bet kurio žanro literatūrinė kūryba, poezija ir proza, rimta ir humoristinė.

3. Į konkurso jury komisiją sutiko įeiti mūsų jaunosios kartos rašytojai ir literatai Paulius Jurkus, Algirdas Landsbergis, Antanas Štėma ir Stepas Zobarskas. Penktuoju jury komisijos nariu bus pakviestas vienas Lietuvių Studentų Sąjungos JAV narys.

4. Premijuotini kūriniai siunčiami iki 1956 m. rugsėjo mėn. 1 d. šiuo adresu:

Liet. Stud. S-gos Literatūros Konkursas
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

5. Sprendimo bešališkumui užtikrinti autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame voke nurodyti savo pavardę, adresą, lankomą universitetą, akademinį statusą ir studijų šaką. Abiturientai nurodo, kuri vidurinė mokykla baigta ir kada. Ten pat įrašomas kūrinio pavadinimas ir pasirinktas slapyvardis.

6. Konkurso premijos bus paskelbtos vėliau lietuvių spaudoje. Komisijos sprendimas yra galutinis. Konkursą laimėję ar jame atžymėti kūriniai bus išspausdinti perijodinėje spaudoje.

Kviečiame visą lietuviškąją studentiją ir abiturientus parodyti šiam konkursui reikiamą dėmesį ir jame gausiai dalyvauti.

Liet. Stud. S-gos JAV
Centro Valdyba

LIETUVISKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Visų rūšių apdraudos. Automobilų, finansavimas. Notariatas. Valstybės patvirtintos kainos.
JONAS KIRVAITIS, WAibrook 5-5671
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 S. Ashland Ave., Chicago 36, Ill

DAnube 6-6887

D.A.I.N.A.
TELEVISION
PARDAVIMAS-TAISYMAS
3130S. HALSTED

PIGIAI IR SAUGIAI
PERKRAUSTAU
BALDUS
VIETOJE IR IS TOLIAU
K. EIDUKONIS

Turiu naują didelį sunkvežimį, specialius įrankius ir apdraudas.
2313 W. 91st St., Chicago 20, Ill.
Tel.: PRescott 9-2781

(Tęsinys iš 10-to psl.)

krausčiau į baltųjų žmonių gyvenamus rajonus. Iš karto čia buvo prasčiau, nes daug kas mane klausinėdavo apie mano praeitį.

Į visus klausimus nieko neatsakydavau. Nuduodavau, kad esu kvailas ir nebylys. Kadangi laikiausi tose pačiose vietose, tai jie su manimi apiprato ir ilgainiui nieko nebeklausinėdavo. Labai dažnai net kokį kvoterį duodavo. Pradėjus stiprokai šalti, neturėjau kur pasidėti. Pamiegojęs kokią valandą prie pašildytos šiukšlių statinės, vėl bėgdavau ieškoti maisto. Vienoje vietoje prie šiukšlių statinės vis rasdavau popierinį maišelį su įvairiais maisto likučiais pastatytą. Tų maisto likučių tiek daug buvo pridedama, kad man visai dienos jį užtekdamo. Tai kartodavosi kiekvieną dieną: Pastebėjau, kad tą maišelį su maistu pastato viena žilagalvė senutė. Vėliau senutė laukdavo, kol aš prieidavau ir man maišelį į rankas paduodavo. Dažnokai ji mane angliškai užkalbindavo. Aš jai nieko neatsakydavau.

Kūčių dieną praeidamas pro tą pačią vietą, ir vėl pastebėjau senutę laukiančią su maišeliu. Priėjau prie jos ir ji padavė man didoką maišelį. Kažkodėl susijauddinau ir pasakiau lietuviškai "labai ačiū". Senutė stvėrė mane už rankovės ir nepaleisdama pradėjo lietuviškai kalbinti. Klausė, kas esu ir kodėl "bomauju". Senutei atsakiau, kad esu geras ir sąžiningas žmogus, bet negalėdamas prie šių gyvenimo sąlygų prisitaikyti, tapau valkata. Senutė prisipyrusi liepė palaukti. Po keliolikos minučių grįžo. Atnešė raktą ir liepė eiti į jų rūšį pernaktoti, nes lauke buvo labai šalta. Atvedusi į rūšį, ji užžiebė elektros lemputę. Iš kampo liepė pasiimti seną matracą ir pasidėjus prie pečiaus miegoti. Vėliau atvykęs jos žentas, blogai lietuviškai kalbąs vyriškis, paprašė kartais anglių į pečių primesti. Išeidamas pastebėjo, kad jeigu gerai pečių prižiūrėsiu, tai jis leisias visą žiemą šiame rūsyje nakvoti.

Jau tris žiemas šiame rūsy praleidau. Labai esu patenkintas, kad nei senutė, nei jos duklė, nei senutės žentas neklausinėja apie mano praeitį. Jie patenkinti, kad aš gerai prižiūriu pečių ir pavyzdinčiai sutvarkau rūšį. Maisto iš statinių jau neberankioju, nes senutė tiek man jo prineša, kad nebepajėgiu suvalgyti.

Visa nelaimė, kad negaliu vietoje ilgiau išsėdėti. Keletą valandų pamiegojęs, skubiai apsiirengiu ir vėl pradedu bėginti po kiemus. Bevaikščioldamas pamirštu šeimą, pamirštu paliktą tėvynę ir tuo pačiu išvengiu savižudybės. Vengiu tų rajonų ar apylinkių, kuriuose gyvena dypukai. Bijau sutikti pažįstamų. Į fabriką jokių būdu neičiau dirbti. Dau-

giau nebepakelčiau neteisybės ir nepagrįstų užgauliojimų. Jeigu gaučiau tokį darbą, kur niekas manęs neužgauliotų, su didžiausiu malonumu jį dirbčiau. Esu vos 50 metų amžiaus; bet atrodo kaip 70 metų senelis.

* * *

Nors ir nenorėjo sutiktasis

imti, bet išilčiau jam porą dolerių. Jis pareiškė eisiąs plaukų nusikirpti.

Dar kartą teko šį žmogelį matyti, bet jau kitose apylinkėse. Buves pavyzdingas valstybės tarnautojas, geras vaikų tėvas ir darbštus vyras, išmestas iš normalaus gyvenimo, virto savotišku valkata.

BUICK'AS LIETUVIŠKAS AUTOMOBILIS

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS 8200 So. Keane Ave., Oaklawn, Illinois

Prašome aplankyti mūsų kapines ir apžiūrėti kelių tūkstančių lietuvių pasirinktas vietas. Lengvomis sąlygomis duodame paskolas pirmiems morgičiams. Neimame komisijos. Platesnių informacijų telefonuokite:

GRovehill 6-5078

GIMINĖS LIETUVOJE LAUKIA JŪSŲ PAGALBOS. Jūs galite jiems pasiųsti GARANTUOTĄ SIUNTINĮ su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką eksporto firmą.

J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

CHICAGO, ILL. — 2314 W. CHICAGO AVE. Tel.: BR 8-6780
BUFFALO, N. Y. — 1162 BROADWAY. Telefonas: FI 1272

Drabužius galima siųsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių maitų: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje. Pradedant 1956 metais didelė nuolaida daiktams, užsakomiems Anglijoje.

Atdara kasdien, nuo pirmad. iki šeštad. nuo vidudienio 12-tos iki 8 vak.

Atsikratyk Visų Ligų Vienu Smūgiu!

Nesirgsi daugiau, jei gyventum dar 100 metų. Nesvarbu, kad užsisenėjusi ir gal manai nepagydoma, kaip Rheumatizmas, Arthritis, Ulcers (vidurių votys), Širdies negalavimai, Strėnų skausmas, Vidurių nevirškinimas, dažnas šlapinimas, Plaukų slinkimas ir kitos ligos. Lengvas, naminis būdas, be chemiškų vaistų. Kainuos tik keletą centų per dieną. Prisiųsk tuojau tik \$2.00; gausi greitai pilną, išsamų pamokinimą. Džiaugsies, kad išsirašai šį pamokinimą. Jeigu jausies nepatenkintas, sugrąžinsim \$2.00. Skubinkis su užsakymu, lietuviškai arba angliškai.

SCIENCE — Evening Shade, Ark.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Siunčiame dėvėtus ir naujus drabužius, medžiagas, vaistus ir maisto produktus. Senus ir naujus daiktus priimame ofise. Galima siųsti ir paštu.

Visi siuntiniai siunčiami su jau apmokėtu maitu, ir pristatymas garantuojamas.
REIKALAUKITE KATALOGŲ.

Taip pat siunčiame daiktus užsakomus Anglijoje. Siuntiniai pristatomi gavėjui 5-6 savaitių bėgyje.

T. KUCZEWSKI & CO.

4035 SO. RICHMOND STREET Tel.: FRontier 6-6399
Ofisas atdaras: Nuo pirmad. iki šeštad. nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak.

SHEBA URANIUM MIN. & EXPL., Inc.

5,250,000 SHARES OF COMMON STOCK AT 1 1/2c.

Own 31 claims in Harts Draw in Indian Creek area in San Juan County, Utah.

Exploratory work now being done on our own property and will do same on other mineralized claims that can be leased. Offering circular obtainable from us.

SHEBA URANIUM MIN. & EXPL., INC.

513 Kiesel Building, Ogden, Utah

Please send me the offering circular on "Sheba", Inc.

NAME (Please Print)
ADDRESS

Susidomėtina lietuviška lengvojo žanro muzika

Kuriais metais lietuviai pradėjo dainuoti — vargu ar kas dabar galėtų atsakyti. Tačiau tai buvo seniai, labai seniai, gal Lietuvos Karaliaus Mindaugo laikais, gal dar anksčiau.

Perkūnas žaibą skėlė — lietuviai dainavo. Kęstutis Birutę žmonosna pasiglemžė — lietuviai apdainavo. Kryžiuočiai traukė lietuvių piauti (jie sakė krikštyti) šaukdami: "Nach Osten wollen wir reiten" — lietuviai daina savo narsą ugde. Caro kaponės, mūšiai su švedais, kova dėl laisvos spaudos, raginimas pamilti savąjį Baltijos pajūrį, kol gyvas bus — lietuvis Vilniaus nepamirš, gražusis gyvenimas, po tiekios priespaudos metų, Nepriklausomoje Lietuvoje, vėl nauji ledų pakimbančių ašarų karoliai Sibiro šaltybėse, didvyriškoje ir baisiai nelygioje kovoje stovinčių užgrobtos Lietuvos partizanų dainos kaip lelijos šautuvų diržuose — visa tai lieka tautoje savosios melodijos forma, kurios, kaip trūkio iš granito uolos nebeišimsi iš lietuvių dainos istorijos.

Daina gali būti dvejopa: kilusi "iš nežinios", t.y. paplitusi tam tikroje apylinkėje be oficialaus poeto ir kompozitoriaus, arba išvesta į sales, viešumą išmoksintųjų priemonėmis. Pastarosios yra naujos dainos, koncertinės ir visuomenėje skleidžiamos moderniais būdais. [Panašiai yra su rūpintojėliais — smūtkeliais (tikra liaudies kūryba) ir su diplomuotų skulptorių pagamintais dievais ar paminklais.]

Tačiau žmogaus gyvenime savaime nedaug kas rieda, toli gražu ne visa norima nukrenta, ne visa norima užaugti be dirbtinių priemonių. Taip yra kiekvienoje srityje, taip yra ir dainos pasaulyje: savaimingų priemonių neužtenka, reikia pridurti iš pašalies. Todėl ir mokomasi, todėl ir pažangėjama, kad būtų pilnesnė, lygesnė diena ir rytojais.

Kad lietuvių tauta yra nepaprastai daininga, geriausiai galime įsitikinti, gyvendami jau kelioliktus metus atitrūkę nuo savosios žemės, svetimuose kontinentuose. Juo mažiau tautiniai susiformavusioje tautoje gyvename, tuo mažiau jų dainų girdime.

Lietuvių didelė meilė savajai dainai yra stiprus įrodymas (jeigu būtų reikalo apie tatau kalbėti), kad mūsų tauta yra įleidusi tautinės šaknis giliau negu kaulai, toliau, negu paskutinis kraujo lašas yra kūne. Lietuviai daina yra pasąmonėje, kaip ir mintijimas, kaip ir alsavimas. Ilgi, ilgi šimtmečiai Nemuno pakrantėse, su audringomis išvykomis

prie Dunojaus, net Juodosios jūros, neaprašomas pušynų, ažuolynų ošimas, rudenįjančioje vasaroje voratinklų plukimas laukuose, grumtynės nuo didžiųjų pilių ir bendri šokiai smilgomis belaipiojančių žiogelių pievose — lietuvių išugdė asmenimis, tautiniais vienetais.

Dabar strėlėmis iš lankų šaudoma ne karo lauke, bet sporto aikštėse, dabar nelaukiama iki baltoji žiema nuties kelius per upes ir pelkynus žygininkams, dabar nekviečiami žydai prekybos vesti, bet siunčiami savieji žmonės versle ir prekyboj tobulintis.

Todėl dabar nėra reikalo laukti, iki liaudis sukurs naujas, moderniškas melodijas ir šokius. Tauta yra šimtmečių kūrinys ir naujosios išraiškos formos, nežiūrint, kokios rūšies būtų, paprastai ateina ne masės, bet paskirų vienetų keliu. Senoji tauta savose tradicijose ir papročiuose gali puikiai klestėti greta tankaus radijo tinklo (vietoje senoviškųjų krivulių), gali žinias semtis teatruose, kinuose, televizijose (vietoje akrobatų - jumoristų, imtynininkų su meškomis), gali mokytis daug sparčiau, nei prieš šimtmečius.

Ir jeigu modernėjama įvairiomis priemonėmis ir visokiais būdais, nereikėtų pamiršti, greta liaudies dainų, ir moderniosios muzikos, šlagerių. Tai yra labai šaltai junta ma spraga, pro kurią į mus braute veržiasi svetimos melo-

dijos, su dar svetimesniais žodžiais.

Meš turime savo "Kalvelį", "Lenciūgėlį", "Rugučius", "Blezdingėlę" ir eilę kitų tautinių šokių. Labai gerai. Mylėkime juos. Tačiau pilnesniam veržlaus tempo vyksmui, geresniam jaunimo ir net senimo laiko praleidimui — būtina turėti moderniškų — lietuviškų šokių melodijų, su žodžiais joms. Mums reikia, labai reikia, lietuviškų valsų, fokstrojų, tangų ir kitokių šokių melodijų. Jeigu jas sukurs lietuvis kompozitorius, jeigu joms žodžius parašys lietuvis poetas, jeigu jas išpildys lietuvis solistas — tai ne tik nebus bloga, bet bus labai gera ir pasi-didžiutina.

Šiuo atžvilgiu lietuviai buvo (yra) senų, surembėjusių pažiūrų. Jų seneliai, bobutės taip darė, ir jie taip elgiasi. Bet kur gi logika? Aišku, D. L. K. Vytautas nešoko tango, nes tada tokio šokio nebuvo, bet dabar jau šeštas šimtas metų eina, kai tie laikai praėjo. Jeigu dabar rašomi romanai, jeigu eilijuojama naujoviškiau už heg-zametą, jeigu ne jodoma, bet važiuojama ir skraidoma, tai kuriems galams nepažangėti melodijų atžvilgiu?

Prieš beveik 20 metų Nepriklaus. Lietuvoj šabaniauskas, Dvarionas įdainavo keletą šlagerių į plokšteles. Jos buvo nebologos ir net dabar, po tiekios metų, mes nieko geresnio toje srityje neturime. Daugumoje lietuviškų šeimų jas ir dabar griežia, jas mielai šoka, dainuoja. Džiaugiamės senai sukurtoju "Spaudos valsu" (kuris, muzikiniai žiūrint, yra visai silpnas), bet paleisti pasaulin ką nors naujo, tolygaus

ar gražesnio — bijomasi, kad koks rašeiva neiškliotų, kad senų pažiūrų muzikas šaukti nepradėtų. Net spaudon bijomasi tuo reikalu parašyti.

Bet taip tylėti negalima. Reikia šią temą pajudinti. Reikia paskatinti muzikus, poetus, dainininkus atkreipti dėmesį į vadinamąją lengvąją muziką. Liaudies chorai turi savo darbo sritį, bet šioji šaka gerokai skirtinga, apleista, plati. Ir pakankamai reikšminga.

Amerikos žemyne, kuriame didžioji emigravusiųjų ar persikėlusių lietuvių dalis gyvena, lengvąja muzikai kreipia daug dėmesio, joje puikiai dainininkai, kompozitoriai prasi-muša, pagarsėja net visame pasaulyje.

Lauktina ir tikėtina, kad, jei ne senieji, tai nors jaunesnieji mūsų minėtų sričių menininkai daugiau susidomėtų lengvąja lietuviška muzika. Ji labai padėtų mums išeiti į platus pasaulį.

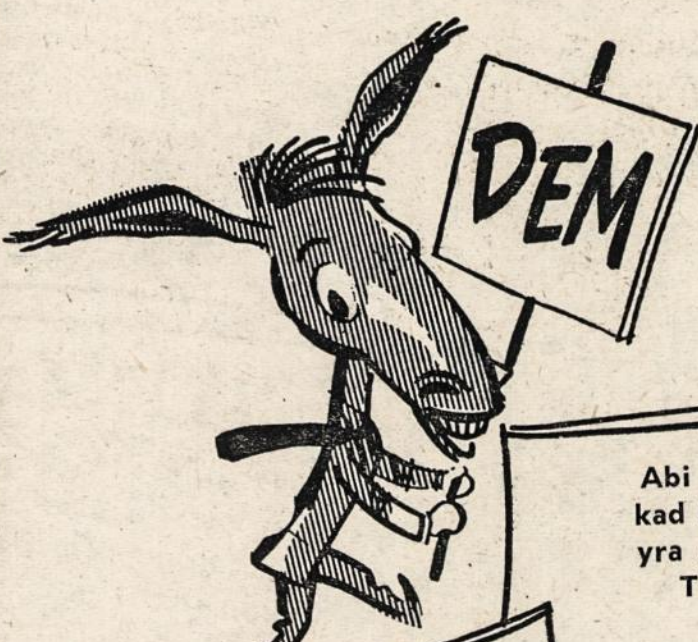
I Lietuva

galite pasiūsti akordeonus, laikrodžius, foto aparatus, rašomas ir siuvamas mašinas ir kitas vertingas prekes. Išsiuntimas greitas ir nebrangus. J. Karvelis, 3322 So. Halsted St., Chicago, Ill. Tel.: YArds 7-0677.

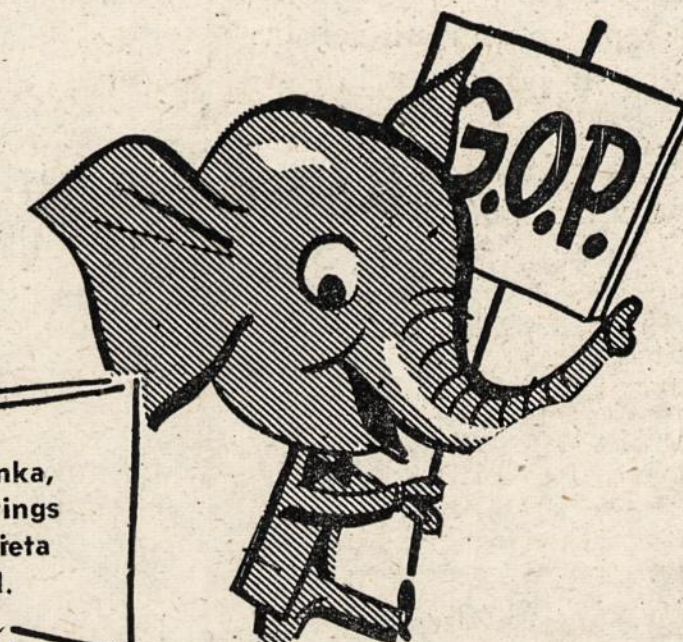
P. S. Čia pat tikrinama ir nustatoma tikras laikrodžio ėjimas — nemokamai. Kataloge, kuriame telpa 200 visokių lietuviškų plokštelių, įdainuotų Kipro Petrausko, Grigaitienės, Šabaniausko, Dolskio ir kitų. Taipogi lietuviškos gaidos, knygos, gintaro dirbiniai ir kiti lietuviško meno kūriniai. Katalogo kaina tik 90 centų. (Skelb.).

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

"ČIA NUOMONIŲ SKIRTUMO NĖRA!"

Abi pusės sutinka, kad District Savings yra geriausia vieta TAUPYTI.

Nuo 1897 metų District Savings reiškia draugišką patarnavimą ir tikriausią saugumą taupytojams. Nei vienas taupytojas neprarado nei vieno cento District Savings įstaigoje.

Nežiūrint nuomonių skirtumų, kiekvienas sutinka, kad pats galimai geriausias investentas yra District Savings Pre-paid Stock. Investuokite \$750, o už 98 mėn. gausite \$1,000. Šio investavimo vertė visiškai nesikeičia, o Jūsų pinigai yra saugiai apdrausti.

KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA!

JOSEPH M. MOZERIS, Secretary

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 SOUTH HALSTED ST.

Cliffside 4-0104